

La majoria social basca es planta davant l'Estat

Directa

setmanari de comunicació

Núm 345 15 de gener de 2014 1,70 €

La prohibició de la manifestació a favor dels drets de les preses basques obliga el PNB a sumar-se a una convocatòria històrica

PÀGINES 2-4

8-9

Veïnat i ecologistes aconseguixen tornar la **incineradora de Forallac**

A fons

Xile: el llarg camí per esquarterar l'herència de Pinochet

14-15

El **Líban** imposa el toc de queda a la població refugiada

17

El cicle **Tastautors** retorna als orígens per celebrar el seu desè aniversari

ESTIRANT DEL FIL

La ciutadania basca va respondre massivament, l'11 de gener, a la convocatòria feta per tots els partits bascos en resposta a la prohibició de la manifestació convocada per Tantz Tanta a favor dels drets humans de les persones preses. D'aquesta manera, s'obre una porta –encara molt petita– per un gran front a favor del procés de pau que obligui el nacionalisme conservador representat pel PNB a prendre partit.

DRETS // LA SOCIETAT BASCA RESPON A LES PROHIBICIONS I LES OPERACIONS POLICIALES DE L'ESTAT ESPANYOL AMB UNA GRAN MOBILITZACIÓ

130.000 persones obren un nou camí al País Basc

Beñat Zaldúa
@zalduarizo

Una imatge per guardar a la memòria i una unitat que caldrà desenvolupar. 130.000 persones es van manifestar pels carrers de Bilbao, l'11 de gener, darrere una pancarta on es podia llegir el lema *Drets Humans. Solucions. Pau*. Res més, ni menys. La ciutadania va dir prou a l'Estat amb la manifestació més gran que es recorda al País Basc, va demanar l'apropament de les preses –resultava igualment natural que els partits demanessin silenci com que la gent recuperés la reivindicació original d'una manifestació que s'havia estat preparant des de feia molts mesos– i es va enviar un missatge molt potent a si mateixa: depèn de nosaltres.

Que el centre històric estigués ple de gent a mig matí ja feia preveure la dimensió de la manifestació de la tarda, on va predominar el somriure i la il·lusió, que els últims mesos han estat amagats rere el bloqueig del procés de resolució del conflicte. Una il·lusió que es va reactivar en veure que l'anhel d'una pau completa és compartit per una immensa majoria de la societat basca, per damunt de prohibicions i operacions policials *ad hoc*. Alegria, també, de veure que l'aposta unilateral per la fi del conflicte armat i la pau es consolida i és capaç de fer desfilar milers de persones amb sensibilitats molt diverses darrere la mateixa pancarta.

L'Estat activa la seva maquinària repressiva cada vegada que es fa un pas endavant cap a la resolució del conflicte

Però això no va ser fruit de la casualitat. L'èxit de la manifestació, cal buscar-lo en tres fronts. Per començar i el més important, la feina incansable de moltíssimes activistes –primer amb Herrera, després amb Tantz Tanta–, que durant els últims mesos havien preparat amb molta cura una convocatòria pensada per superar el marc estret dels partits polítics i situar la pilota a la societat civil, basant les reivindicacions

en els drets humans de les persones preses. En segon lloc, la intransigència i les poques mires de l'Estat, que, creient que podria impedir la mobilització prohibint-la, l'únic que va aconseguir és que la manifestació encara fos més gran. *Eskerrik asko* Velasco. I en tercer lloc, la decisió del PNB, que, obligat a triar entre enviar l'Ertzaintza o fer un pas endavant per la resolució del conflicte, va optar per la segona opció. Aquests tres factors són els que dibuixen un nou camí al País Basc: una acció social majoritària que superi la capacitat de coerció de l'Estat i obligui el PNB a fer passos efectius com els del dia 11 de gener.

UNA PORTA OBERTA

Per situar-nos a l'escenari que s'obre al País Basc, cal tornar enrere, potser fins a l'encertada predicció que va fer el sacerdot irlandès mort recentment Alec Reid –clau durant el procés de pau irlandès– a l'encara empresonat Arnaldo Otegi quan es començava a

dibuixar l'estratègia unilateral cap a la pau: "Com més raonables siguin les vostres propostes, més us perseguiran".

Quanta raó. El mes d'octubre, van detenir divuit membres d'Herrera, poc abans que el Tribunal d'Estrasburg condemnés l'Estat espanyol per violació dels drets humans de les preses afectades per la doctrina Parot. El 8 de gener, van detenir vuit persones membres del grup d'interlocució amb el Col·lectiu de Presos Polítics Bascos (EPPK, en les sigles en èuscar), pocs dies després que el col·lectiu reconegués el dolor generat i assumís implícitament, per primera vegada a la història, la legalitat vigent per buscar sortides individuals de les presons. Finalment, el 10 de gener, el jutge de l'Audiència Nacional espanyola Eloy Velasco –exdirector general de Justícia de la Generalitat valenciana amb Zaplana i Camps– es va atrevir a prohibir la mobilització convocada l'endemà per la iniciativa Tantz Tanta –Gota a gota– a favor dels drets humans dels presos i les preses.

La unitat dels partits sobiranistes al País Basc, impossible d'imaginar una setmana enrere, avui és una possibilitat factible, facilitada pel jutge Velasco / JOSÉ HINOJOSA -DISOPRESS

Existeix, doncs, una lògica perversa rere l'actuació de l'Estat, que activa la seva maquinària repressiva cada vegada que es fa un pas endavant cap a la pau i la resolució del conflicte basc. Amb això, persegueix dos objectius: el primer és alimentar els sectors ultres nodrits pel PP durant el procés negociador amb el govern de Zapatero, com l'Associació de Victimes del Terrorisme (AVT), encapçalada per Angeles Pedraza –que va perdre al seu fill a l'atemptat de l'11-M.

El segon és intentar dividir la societat basca amb l'objectiu de crear esclertes dins la mateixa esquerra *abertzale* –entre partidàries i escèptiques del nou cicle polític– i d'impossibilitar l'aliança potencial dels partits sobiranistes en qüestions de procés de pau i de país. Així les coses, no és difícil arribar a la conclusió que l'Estat no vol la pau ni la resolució del conflicte i que farà tot el que pugui per dilatar el dia –més proper que llunyà– en què ETA anunciï el seu desarmament.

529

és el nombre de preses basques a les presons de l'Estat espanyol i francès després dels darrers vuit empresonaments

79

és el nombre de presons de l'Estat espanyol i francès on estan dispersades les preses basques

16

familiars i amigues de preses basques han mort a les carreteres durant els desplaçaments per fer visites a les presons

Però tots dos objectius són contraproductius. El primer només serveix per engeixar un monstre alimentat pel mateix Estat que exigeix cada vegada més duresa al govern espanyol -cal recordar, en aquest punt, que l'AVT no representa, ni de bon tros, totes les víctimes d'ETA. El segon, com va demostrar la manifestació de l'11 de gener, està abocat al fracàs. L'aposta unilateral de l'esquerra *abertzale* es referma dia a dia i la incipient unitat dels partits sobiranistes al País Basc, impossible d'imaginar una setmana enrere, avui és una possibilitat factible, facilitada pel senyor Velasco i per infinitat de gent que ha treballat per aconseguir-la.

EL PNB, OBLIGAT A MOURE FITXA

Seguint aquesta estratègia, amb la prohibició de la manifestació, l'Estat va obligar el PNB a triar: o bé enviava l'Ertzaintza contra una mobilització que reivindicava qüestions que la seva pròpia base defensava o bé deia prou i enviava un avís potent a l'Estat. Va triar la segona opció i el resultat va ser la imatge de milers i milers de persones manifestant-se a Bilbao. Feia quinze anys, amb motiu del procés de Lizarr-Garazi, que el PNB i l'esquerra *abertzale* no convocaven una mobilització juntes.

De moment, la unió només és conjuntural i, el dia 13, el president de l'Euskadi Buru Batzar del PNB, Andoni Ortuzar, es va afanyar a dir que la manifestació de l'11 de gener va ser "una resposta excepcional a una situació excepcional" i va assegurar que el fet d'anar a la manifestació amb l'esquerra *abertzale* no suposarà un canvi en la relació entre les dues forces que es disputen l'hegemonia dins el camp sobiranista basc.

Amb la prohibició de la manifestació, l'Estat va obligar el PNB a triar: o bé enviava l'Ertzaintza o bé sortia al carrer a dir prou

Aquestes declaracions no haurien de sorprendre ningú, ja que el PNB ha demostrat, per activa i per passiva, la seva comoditat amb la situació actual, que li permet situar-se en l'equidistància, com un agent neutre entre els dos extrems que, segons la seva visió, conformen l'esquerra *abertzale* i el PP. Només es mou quan veu que hi pot perdre més amb l'immobilisme, com va passar l'11 de gener. De fet, en aquest sentit, no és gaire diferent del que ha viscut Convergència amb l'independentisme català. Per tant, per molt que els nous passos del PNB en defensa d'un veritable procés de pau i reconciliació siguin d'agrair, no es produiran si no es veu obligat a fer-ho. La clau per obligar-lo i aconseguir que la unió no sigui flor d'un dia, com es va fer palès a la manifestació de Bilbao, la té la ciutadania. ◀

Jorge Fernández Díaz, ministre d'Interior, va afirmar que les detencions del 8 de gener van servir per desarticular "el tentacle" d'ETA que "controla" a les preses

L'Estat respon amb vuit empresonaments

Actualment, setanta-sis persones tenen processos judicials oberts a l'Audiència Nacional espanyola per la seva activitat política.

B. Z.
@zalduarizo

L'Estat no va trigar a respondre i, dos dies després de la manifestació, el 13 de gener, el jutge de l'Audiència Nacional Eloy Velasco, el mateix que va prohibir la mobilització de Tantz Tanta, va dictar presó incondicional per a les vuit persones detingudes el 8 de gener durant l'operació contra el grup d'interlocució amb l'EPPK, a més de citar-ne una altra a declarar en condició d'imputada.

Concretament, les va acusar d'integració a organització terrorista i d'exercir de pont entre la direcció d'ETA i les preses de l'EPPK. Cal recordar, però, que les detingudes exercien públicament la seva activitat com a interlocutores amb el col·lectiu de recluses, facilitant debats i conclusions com les que va presentar el 28 de desembre l'EPPK. D'aquesta manera, en un moment en què la soci-

etat demana majoritàriament l'apropament dels presos i les preses, l'Estat opta per continuar omplint les presons. Tot i les excarceracions de les preses a les quals s'havia aplicat la doctrina Parot, l'informe del mes de desembre d'EtXerat -col·lectiu de familiars de preses- detalla que encara hi ha 521 presoneres basques

Les detingudes exercien públicament la seva activitat com a interlocutores amb el col·lectiu de recluses

privades de llibertat per motius derivats del conflicte, la majoria a presons dels estats espanyol (389 empresonades) i francès (116 empresonades). Només cinc de totes aquestes persones preses compleixen condemna a centres penitenciaris del País Basc. Aquesta situació obliga les familiars i les amistats a tras-

lladar-se centenars de quilòmetres per poder passar mitja hora amb la persona presa, amb el patiment i el perill afegit que això suposa. Durant els 25 anys que l'Estat ha estat utilitzant la dispersió de les preses com a política penitenciària, setze persones han mort en el transcurs dels desplaçaments per assistir a les visites als centres penitenciaris.

Cal recordar, a més, que no totes les persones empresonades són, ni de bon tros, militants d'ETA, com sovint acostumen a dir els grans mitjans. Entre elles, n'hi ha moltes que han estat empresonades per la seva militància política, o per la seva participació als moviments juvenils. Aquesta llista es podria engeixar durant els propers mesos, arran dels dos judicis que se celebren a l'Audiència Nacional aquests dies, amb un marcat caire polític. Un és l'anomenat cas de les *Herriko*, que fa seure 36 dirigents de l'esquerra *abertzale* a la banqueta de les acusades; l'altre, contra la militància juvenil, enfronta 40 joves a penes de presó molt altes. ◀

“La política penitenciària ha matat més gent que el GAL”

Mitxel Sarasketa, expres de l'organització armada ETA i membre del grup d'interlocució amb el Col·lectiu de Presos Polítics Bascos (EPPK)

Nascut a Eibar l'any 1954, va complir vint anys de condemna a setze presons diferents de l'Estat espanyol. Durant dues dècades, va ser traslladat de presó en més de 54 ocasions fins que va sortir en llibertat l'any 1998. Posteriorment, va ser processat i finalment absolt per l'Audiència Nacional espanyola en el marc del sumari contra les Gestores pro-Amnistia i Askatasuna. Des del mes de juliol de 2012, forma part del grup d'interlocució amb l'EPPK, format per vint-i-cinc persones, vuit de les quals acaben d'ingressar a presó arran de la darrera operació policial de la setmana passada al País Basc.

David Bou
@dvdbou

En què es basa i quan comença la política penitenciària de la dispersió?

La dispersió s'inicia formalment l'any 1989, amb la ruptura de les negociacions entre el govern espanyol i ETA a Alger. El PSOE pretén guanyar la guerra amb el GAL i no ho aconsegueix, per això es planteja guanyar la guerra a les presons. La dispersió és l'enduriment de la vida penitenciària als límits més insospitables. Comptant accidents de familiars a les carceres, suïcidis a les presons i morts en reclusió per malalties, la política penitenciària ha matat més gent que el GAL.

Per què l'Estat encara manté aquesta política tot i l'absència d'activitat armada d'ETA?

S'utilitza la gent presa per fer política. El seu caràcter de presos polítics els fa ostatges del conflicte. Si en aquests moments l'esquerra *abertzale* estigués políticament derrotada, els presos sortirien al carrer. Si no surten, és perquè es planteja una alternativa viable. L'Estat utilitza els presos com a moneda d'actuació política per condicionar el procés. El PP agreuja la repressió i la situació a les presons per enfortir la seva línia política davant d'una possible negociació i forçar que es negociï des d'un altre nivell.

Quin paper juguen les preses des de les presons?

A partir de 2002, es constitueix l'EPPK com a tal; abans no existien aquestes sigles, tot i que sí que existia el col·lectiu. S'acorden uns principis i es defineix la seva raó de ser

i les línies d'actuació perquè els presos consideren que han de participar en una solució política d'un conflicte que és polític. El col·lectiu pensa que, com a agent implicat en el conflicte, té capacitat per fer la seva aportació perquè el procés de resolució es desenvolupi tenint en compte les seves opinions i els seus punts de vista.

Quines conclusions es poden extreure del darrer comunicat fet públic per l'EPPK?

La decisió del col·lectiu suposa l'acceptació i l'enfortiment de la nova estratègia de l'esquerra *abertzale*. Els presos estan dient que no volen esdevenir un obstacle per la resolució del conflicte. Les sortides individuals que plantegen són fruit de resolucions preses de manera col·lectiva. També afirmen que l'objectiu del col·lectiu és aconseguir l'autodeterminació, partint d'un plantejament de resolució integral del conflicte.

Així doncs, s'entén que l'acte de les expreses a Durango serveix per donar suport a aquestes postures.

Que els expresos hagin volgut ratificar les posicions de l'EPPK escenifica l'homogeneïtat i la força del col·lectiu. Demuestra la credibilitat de les seves decisions tot i que pugin existir postures crítiques.

Quina lectura fas de les detencions de membres del grup interlocutor després d'aquests nous passos?

El govern espanyol es posiciona en contra dels moviments de l'EPPK. Les detencions són una declaració d'intencions que anuncia que es mantindran les seves postures immobilistes. Volen desmantellar un grup que articula el discurs i les resolucions polítiques del col·lectiu i fa possible que aquest pugui desenvolupar els seus debats i posicions.

Quina ha estat la tasca del grup d'interlocució amb l'EPPK durant aquests mesos?

El grup d'interlocució no és una organització, és un grup de mediadors. Recull i transmet el missatge de l'EPPK, arran de la impossibilitat del col·lectiu de desenvolupar la seva tasca davant els organismes socials, polítics i sindicals. Tot i això, aquest grup no és representant de l'EPPK.

Amb la darrera operació policial, el govern espanyol pretén impossibilitar que l'EPPK sigui un agent actiu amb veu pròpia en aquest procés?

Volen impedir que altres agents socials s'incorporin a la lluita per la solució de la qüestió dels presos. Actualment, la fi

de la dispersió és una reivindicació socialment acceptada i el govern espanyol no vol que més grups socials, especialment el Partit Nacionalista Basc (PNB), s'incorporin a aquest discurs.

Amb les detencions i la il·legalització de la manifestació de Tantz Tanta, però, pots aconseguir l'efecte contrari al que pretenen.

No s'ha de menysprear la repressió. Per ells, deshabilitar aparells significa que les resolucions o les decisions que pugui prendre l'EPPK estan paralizades durant un temps. Han fet aquesta operació perquè ells volen portar la qüestió per un camí determinat i aquest camí s'està desviant dels seus interessos.

Com queda l'escenari polític després d'aquests esdeveniments?

El procés s'ha mogut més; ens trobem en un altre escenari, on la resolució del tema dels presos no va al marge del desenvolupament polític. El PNB té por que l'esquerra *abertzale* el superi i per això es va sumar a la mobilització de Bilbao. La qüestió dels presos i les preses afavoreix l'esquerra *abertzale* i ha estat una mesura intel·ligent per part del PNB. Tot i això, la seva presència a la manifestació obre expectatives de futur. ◀

/ XAVI BOSCH

AIXÍ ESTÀ EL PATI

6-7

L'empresa pública Avança va atorgar un crèdit de dos milions d'euros a l'empresa tèxtil Sati un any abans que fes suspensió de pagaments

8-9

Veïnat i ecologistes aconseguixen tombar el projecte d'incineradora de Forallac mentre el consell comarcal recorre la decisió de la Generalitat

BANYOLES // L'EXPRESIDENT DE LA CREU ROJA, JOAQUIM HOMS, VA GESTIONAR SUBVENCIONS QUE HAURIEN SERVIT PER PAGAR FAVORS SEXUALS A MENORS EN RISC D'EXCLUSIÓ

Silenci institucional davant les denúncies d'abusos sexuals

Pere Fuster

@arietcat

L'Assemblea de Treballadores i Treballadors d'Acció Social (ASSACS) de Banyoles ha denunciat represàlies per haver assenyalat Joaquim Homs, expresident de la Creu Roja al municipi, com a autor d'un presumpte abús sexual de menors en risc d'exclusió social. En un comunicat fet públic el desembre de 2013, ASSACS acusa l'alcalde de Banyoles, Miquel Noguera, i el president del Consell Comarcal del Pla de l'Estany, Jordi Xargay, tots dos de CiU, de preparar un concurs públic per desprendre's d'una educadora que va aconseguir que tres joves denunciessin el mal tràngol que havien passat al costat d'Homs.

Les educadores que van destapar el cas afirmen que l'Ajuntament i el consell comarcal tenien constància dels abusos des de l'any 2011

L'educadora treballava, des de feia vuit anys, per una entitat del tercer sector, Sotrac, que oferia un servei socioeducatiu al barri de la Farga de Banyoles. El servei estava finançat per l'Ajuntament, però, el setembre de 2013, sense motiu aparent, el consistori el va traspasar al consell comarcal. Aquest organisme va convocar un concurs públic i, a partir d'ara, una altra entitat gestionarà el servei. ASSACS considera que aquests canvis s'expliquen per la feina que va fer l'educadora a favor dels menors.

DESPESES SENSE JUSTIFICAR

Les suposades represàlies arriben set mesos després de la detenció de Joaquim Homs, un funcionari de presons que va dur el timó de la Creu Roja de Banyoles

Joaquim Homs va estar al capdavant de la Creu Roja de Banyoles fins l'any 2012

fins l'any 2012. Durant la seva presidència, la Creu Roja de Banyoles va rebre un tracte exclusiu de l'Ajuntament i del consell comarcal. Entre els anys 2004 i 2012, l'organització va aconseguir més de 600.000 euros en subvencions destinades a oferir un servei de socorrisme a l'Estany de Banyoles i al repartiment d'àpats a domicilis de persones amb mobilitat reduïda, entre altres activitats. Ara bé, segons l'atestat dels Mossos d'Esquadra, com que Homs mai no justificava les seves despeses o ho feia *de paraula*, una part d'aquests diners es podria haver destinat a altres finalitats.

L'atestat elaborat durant la investigació del cas relaciona les subvencions amb els abusos sexuals de manera explícita. Segons la policia, Homs hauria utilitzat aquest diners per comprar el silenci de

les seves víctimes, que eren joves d'origen marroquí en risc d'exclusió social. Segons l'atestat, Homs era molt curós a l'hora de seleccionar els menors: escollia sempre nois en una situació extremadament vulnerable i hi establia una relació de dependència econòmica o emocional per obtenir-ne favors sexuals.

DOS ANYS D'ENCOBRIMENT

Quan l'escàndol es va fer públic, l'Ajuntament de Banyoles, pressionat per l'oposició, va haver d'explicar per què la Creu Roja no justificava les seves despeses. En un informe presentat l'agost de 2013, l'interventor municipal va negar qualsevol mena d'irregularitat en la concessió de les subvencions i va assegurar que mai ningú no l'havia avisat sobre el destí presumptament criminal dels diners. Aquest

informe, tanmateix, contradiu les declaracions de les educadores que van destapar el cas, que afirmen que l'Ajuntament i el consell comarcal tenien constància dels abusos des de l'any 2011, ja que en van parlar amb un responsable de Benestar Social que, posteriorment, va traslladar l'afar a l'alcalde de Banyoles.

D'altra banda, l'Àrea de Serveis a les Persones del municipi va advertir l'alcalde diverses vegades que la Creu Roja no justificava degudament les seves despeses i va desaconsellar la concessió de més subvencions. Fonts internes de l'Ajuntament que volen preservar l'anonimat han assegurat a la DIRECTA que Homs ignorava la petició de justificants sistemàticament i que aconseguia les subvencions perquè "parlava amb qui havia de parlar".

La manca d'iniciativa del consistori i del consell comarcal per frenar els abusos va cridar molt l'atenció dels Mossos, que a l'atestat afirmen textualment que "existia una certa complicitat entre l'Ajuntament, la Creu Roja i Benestar Social per no prendre cap determinació al respecte".

Actualment, el cas es troba a l'espera que els tribunals es pronuncin sobre la possible imputació de Joaquim Homs. Les educadores que van destapar els abusos, per la seva banda, temen les represàlies de l'Ajuntament i del consell comarcal i els moviments d'Homs per acovardir els joves. De fet, de les set víctimes citades a l'atestat, només tres van presentar una denúncia formal i una d'elles va decidir retirar-la poques setmanes després. Segons les educadores, la vergonya i la necessitat econòmica juguen a favor d'Homs, que estaria pressionant els joves perquè es fessin enrere.

Sigui com sigui, el cas sembla lluny de tancar-se. Si finalment Joaquim Homs ha de comparèixer davant els tribunals, no només caldrà esbrinar si efectivament es van produir abusos sexuals, sinó també per quina raó l'Ajuntament i el consell comarcal no van actuar abans. ♦

AIXÍ ESTÀ EL PATI

TREBALL // L'EMPRESA PÚBLICA AVANÇSA VA ATORGAR UN CRÈDIT DE DOS MILIONS D'EUROS A L'EMPRESA TÈXTEL SATI UN ANY ABANS QUE FES SUSPENSÍO DE PAGAMENTS

On són els dos milions que va rebre Sati de la Generalitat?

Joan Mas Autonell

vallesoriental@directa.cat

El sector tèxtil viu en hores baixes des de fa anys. Darrerament, ha caigut Sati, una empresa potent en altres temps, amb seu a la Garriga (Vallès Oriental), que ha tancat les seves portes i ha deixat centenars de persones a l'atur. Ni el crèdit de dos milions d'euros atorgat per la societat pública Avançsa -Empresa de Promoció i Localització Industrial de Catalunya- a la indústria de la família Fisas ni els sacrificis fets per la plantilla ni una reconversió agafada amb pines no han pogut evitar la patacada final.

Durant els darrers anys, l'empresa tèxtil Sati ha experimentat un llarga agonia, que ha repercutit, sobretot, en les condicions laborals de les persones que hi treballaven, fins a l'escabexxada de l'octubre de 2013, moment en què es va constatar la destrucció de llocs de treball, que va deixar al carrer dos terços de la plantilla de la històrica indústria garriguena.

UN DEGOTEIG D'ACOMIADAMENTS

L'any 2009, la necessitat de reducció de costos de l'empresa es va canalitzar a través d'un ERO temporal, que va implicar una primera regulació de l'activitat productiva que va afectar les 400 treballadores de Sati. Les empleades van perdre 50 dies de feina al llarg de tot l'any. El 2010, la reducció de la jornada laboral va comportar una disminució de 70 dies de treball. Al llarg dels anys següents, el procés ha continuat vigent fins a arribar a l'octubre de l'any passat, quan ja només quedaven 250 persones contractades.

Sati va ser propietat de la família Fisas des que es va crear, l'any 1961, fins a la suspensió de pagaments que va patir el juliol de 2013

L'endeutament al qual s'havia abocat l'empresa es va fer patent durant el 2010. Fent una maniobra per poder accedir més fàcilment als préstecs de les entitats bancàries, la direcció de la companyia va presentar una proposta a l'Ajuntament de La Garriga: la requalificació d'una part de les naus i els terrenys de la indús-

tria tèxtil amb l'objectiu de convertir-los en sòl residencial i poder-los presentar com a aval davant dels bancs. Però, en un moment en què tant el monstre del totxo com la bombolla immobiliària feien figa, la iniciativa no va prosperar.

A principis de 2012, es va evidenciar que la situació de Sati empitjorava. Se li havia tancat l'aixeta per obtenir diners dels bancs i la direcció de l'empresa va optar per recórrer a la Generalitat. Durant les negociacions amb el govern, es van acordar un seguit de condicions que Sati hauria de complir si volia rebre finançament públic. Així doncs, es va pactar que Sati hauria d'aplicar un pla de viabilitat, amb la supervisió de la Generalitat, per assegurar la fiabilitat i el futur del projecte industrial.

El programa, basat essencialment en una nova reducció de la despesa, va mantenir l'estratègia d'escurçar els dies de feina per a la gent que hi treballava, es va traduir en una reducció dels sous de la plantilla d'entre el 5% i el 15% i va derivar en un procés d'ERO que es va tancar amb

l'acomiadament de 47 persones, una sortida pactada entre les dues parts.

DOS MILIONS D'EUROS PÚBLICS

A principis de juliol de 2012, es va anunciar que la Generalitat havia finançat Sati a través d'un crèdit de prop de dos milions d'euros provinents de la societat pública Avançsa, l'Empresa de Promoció i Localització Industrial de Catalunya que va ser transformada en temps del tripartit a partir de l'antiga Eplicsa, dependent del Departament d'Empresa i Ocupació i dedicada a entregar fons de rescat a companyies amb projectes de futur teòricament viables que tenen problemes per aconseguir préstecs dels bancs. Poc abans, l'acord del pla de viabilitat havia implicat el nomenament d'un nou director general extern, Manuel Martos, col·locat al càrrec per gestionar l'empresa a partir de la nova estratègia pactada amb les institucions públiques.

No obstant això, un any després d'haver rebut el finançament per part d'Avançsa, Sati va acabar caient, l'estiu

Protesta en contra dels acomiadaments de Sati l'octubre de 2013 / GUILLEM MAS AUTONELL

passat. Si el juliol de 2012 declarava un deute de 26 milions d'euros que amb prou feines podia retornar -va haver d'allargar els terminis establerts per pagar als bancs-, a mitjan 2013, quan es va declarar en concurs de creditors i va suspendre pagaments, la companyia va anunciar un deute que vorejava els 46 milions.

EL PAPER DE MARTOS

Els darrers mesos, la plantilla de Sati ha viscut amb els nervis i les tensions a flor de pell. Finalment, el mes d'octubre, es va confirmar el pitjor dels temors. Tot i haver promès a la plantilla que la gestió de la fàbrica s'entregaria a l'empresa que mantingués el màxim nombre possible de personal, a inicis d'octubre, el concurs de creditors va adjudicar la unitat productiva de Sati a dues empreses que, en total, van despatxar 155 persones de la fàbrica. L'entitat Willefert & Sons (pertanyent a l'empresa francesa Mortelecque) en va mantenir només 37 a la divisió de teixits tècnics, mentre que

l'altra empresa adjudicatària, Mercagaya Integral, es va quedar només amb 55 de les 190 persones empleades a la secció de teixits de decoració. Casualment, Manuel Martos, el mateix director general extern de Sati designat per la Generalitat poc més d'un any abans per aplicar el pla de viabilitat, és conseller de Mercagaya Integral.

Actualment, les persones acomiadades encara no han rebut la totalitat dels diners de les indemnitzacions

Moltes de les persones acomiadades lamenten haver dipositat la seva confiança en el pla de viabilitat establert amb la Generalitat i dels sacrificis en reduccions de sous i dies de treball que van fer per seguir-lo. Consideren que se les ha enganyat en relació a tot el procés de decadència de Sati i que hi ha hagut molta manca de transparència en la gestió de l'empresa al llarg dels darrers anys.

De la mateixa manera, creuen que el director general extern, Manuel Martos,

ha deixat fer caure l'empresa amb l'objectiu d'acabar provocant un concurs de creditors. Segons l'opinió d'un empleat acomiadat que prefereix no revelar la seva identitat, "Martos es va aprofitar del càrrec de director general per aconseguir informació privilegiada que el va ajudar a ser pràcticament l'únic ofertant, a través de Mercagaya Integral, al concurs de creditors per la secció de teixits de decoració de Sati".

Actualment, tot i saber amb seguretat que no hi haurà readmissions a la planta de la fàbrica, les persones acomiadades encara no han rebut la totalitat dels diners de les indemnitzacions que els pertocuen: vint dies per any treballat en un màxim de dotze mesos, com marca la nova llei, més les aportacions de les quantitats del subsidi d'atur que no van rebre quan van perdre 180 dies de feina arran dels ERO que hi va haver entre 2009 i 2013. L'empresa que va suspendre pagaments, Sati Grupo Textil, es troba encara ara -en procés de liquidació, d'on s'haurà de treure la part de finançament necessària per pagar el que falta de les indemnitzacions. No obstant això, les persones despatxades -que ja van perdre dues pagues extres que no recuperaran-

temen que, de la liquidació, no en trauran prou diners per cobrir la quantitat que els deuen.

DINERS QUE S'ESFUMEN

D'altra banda, encara ara, tampoc no ha quedat clar el destí del préstec de dos milions d'euros d'Avançaça. En declaracions a la DIRECTA, el Departament de Comunicació d'Avançaça indica que "la Generalitat està gestionant la recuperació dels diners dins el procés concursal". Tanmateix, algunes persones properes als sindicats i d'altres fins fa poc representades al comitè d'empresa de Sati dubten que aquests diners tornin a les arques públiques, ja que Sati Grupo Textil va deixar un deute enorme quan va fer suspensió de pagaments.

En aquest sentit, no seria la primera vegada que la societat pública Avançaça perd els fons de rescat que destina a empreses privades. El cas més flagrant va ser amb la companyia aèria Spanair: des de 2009, el govern del tripartit liderat per José Montilla va utilitzar les reserves de la societat pública catalana per abordar les dificultats que afrontava l'empresa. L'aerolínia va arribar a rebre més de 100 milions d'euros en diner públic, que es

Una de les naus principals de Sati que ha estat operativa des de 1961 / GUILLEM MAS AUTONELL

van esfumar quan Spanair va fer fallida el gener de 2012.

Sati va ser fundada per Santiago Fisas Mulleras, que, a més d'industrial, també va ser president de la Federació Catalana de Golf i membre del Círculo Ecuestre. L'empresa va ser dirigida per la seva família des que es va crear, l'any 1961, fins a la suspensió de pagaments que va patir el juliol de 2013. El fill petit de Santiago, Pablo Fisas, es va encarregar de la gestió de l'entitat durant aquests últims anys. D'altra banda, el fill gran, Santiago Fisas Ayxelà, és un polític que ha tingut càrrecs de pes al Partit Popular (PP). La seva carrera a la formació dretana ha estat estretament lligada a Esperanza Aguirre. Va ser secretari d'Estat per l'Esport al ministeri de l'expressista madrilenya durant el primer govern d'Aznar. L'any 1999, es va presentar a les eleccions per l'alcaldia de Barcelona i, més endavant, va ser president del Comitè Olímpic Espanyol. El 2003, va ser nomenat conseller de Cultura i Esports a la Comunitat de Madrid per la mateixa Aguirre. Des de 2009, és diputat del PP al Parlament Europeu. Tot i que mai no ha participat activament en la gestió de Sati, ha tingut participacions a l'empresa de la seva família fins l'any 2013. 4

AIXÍ ESTÀ EL PATI

TERRITORI // VEÏNAT I ECOLOGISTES ACONSEGUEIXEN QUE L'INDRET ES PROTEGEIXI I EL CONSELL COMARCAL RECORRE LA DECISIÓ DE LA GENERALITAT

La mobilització tomba la incineradora de Forallac

Jordi Bigues

@La_Directa

Victòria ecologista per partida doble. La mobilització social ha forçat el Departament de Territori i Sostenibilitat a tombar la planta de residus especials i perillosos i la incineradora que Servitransfer SL havia projectat a Forallac (Baix Empordà). I, per evitar ensurts en un futur, també ha aconseguit que la zona arqueològica on es volia ubicar, els Clots de Sant Julià, es declari Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN). L'Associació de veïns i fills de Forallac, les Amigues i Amics dels Clots de Sant Julià i SOS Empordanet demanen que es desmantielli la planta de transferència que hi ha actualment i que es trobi una nova ubicació per la planta de triatge de residus que volen construir el consell comarcal i l'Ajuntament després del *no* a la macroplanta i la incineradora.

Servitransfer pretenia construir una planta de 16.000 metres quadrats en un paratge agrícola per processar 100.000 tones anuals de residus

El primer pas que ha fet el president del consell comarcal i alcalde de Begur, Joan Català, per poder fer la planta de triatge -que ja s'ha convertit en el cavall de batalla per als grups ecologistes- i mantenir la planta de transferència ha estat la presentació d'un recurs per desprotegir l'indret, a través de l'exclusió dels terrenys adjunts a l'actual planta de transferència i els solars adjunts. L'apel·lació, que al·lega que les finques on hi ha la planta estan qualificades com a equipaments i "no representen cap interès

Manifestació a Forallac l'11 de març de 2013 / XEVI PLANAS

arqueològic", ha rebut el suport de CIU, PSC, PP i Tot per Sant Feliu i els vots contraris d'ERC. ICV es va abstenir perquè, segons el conseller Erik Solés, "no quedava clar que els drets del consell quedessin vulnerats". El consell s'haurà de guanyar la complicitat de l'Agència de Residus de Catalunya i del Departament de Territori.

Les intencions i les peticions de Servitransfer vénen de lluny. Una planta de combustibles derivats dels residus, una planta de metalls i compostos metàl·lics o una planta de residus sanitaris de fins a sis plantes van precedir l'intent final d'aixecar una incineradora de residus industrials. Les múltiples impugnacions i les mobilitzacions sempre han suposat un pal a les rodes del projecte, però el veïnat i el moviment ecologista han acon-

seguit que, finalment, la Generalitat, a través d'un comunicat de la Direcció General de Qualitat Ambiental, consideri la macroplanta com un projecte amb un impacte ambiental crític "per la desnaturalització ambiental que s'hi produiria, a més d'una pèrdua de la integritat paisatgística". La Ponència Ambiental considera que hi hauria "augment del risc d'incendi forestal, un empitjorament de la qualitat de l'aire per l'increment de les males olors i un impacte socioeconòmic negatiu que podria afectar els valors turístics de la zona".

MANCA DE TRANSPARÈNCIA

El moviment contrari a la incineradora sempre ha criticat la manca de transparència per part de l'Ajuntament de Forallac. L'última mostra la trobem,

precisament, al comunicat de Qualitat Ambiental, que demostra que l'Ajuntament i Servitransfer han ocultat conscientment la intenció de construir una incineradora de residus, uns plans que s'han conegut gràcies a les indagacions del moviment ecologista, que denuncia que el projecte no s'hagi sotmès al tràmit d'exposició pública. El comunicat també recull, en una última línia fora de context, que "la Direcció General de Qualitat Ambiental ja va arxivar, fa uns mesos, un altre projecte associat a aquest per a la construcció d'una incineradora, ja que els promotors van esgotar el termini per aportar la documentació", fet que no coneixien el veïnat ni els grups ecologistes.

Amb la voluntat de pressionar l'Ajuntament perquè sigui transparent, l'Associació de Veïns i Fills de Forallac ha protagonitzat diverses jornades informa-

Deu moments en clau de victòria

1995 Entra en funcionament una planta comarcal de transferència als terrenys anomenats els Ramals, als Clots de Sant Julià, després de diferents intents d'ubicar una planta de residus.

Juny de 2003 Es funda l'Associació SOS Empordanet per aturar la planta de residus que el *Diari de Girona* anuncia que es vol fer als Ramals.

Octubre de 2006 Es declara el BCIN, que inclou per primera vegada l'espai dels Clots de Sant Julià. L'Ajuntament de Forallac litiga contra la protecció fins que la guanya per un defecte de forma.

Maig de 2009 Es presenta el Pla de gestió dels Clots, que estableix els criteris tècnics per la seva conservació i adequació per a usos vinculats als turisme cultural i naturalístic.

Maig de 2012 L'Ajuntament de Forallac aprova la construcció d'una macroplanta de residus amb el vot contrari de l'únic regidor de l'oposició.

Gustavo Buesa i els Pujol

Durant tota la confrontació de la macroplanta de residus de Forallac, s'ha afirmat que darrere els negocis en dansa hi havia el fill de l'expresident de la Generalitat Jordi Pujol, Jordi Pujol i Ferrussola. Cap mitjà no ha pogut demostrar aquesta afirmació, tot i que rotatius com *La Gaceta* van arribar a afirmar categòricament que, darrere la incineradora, hi havia un Pujol –en aquest cas, Pere. La DIRECTA no pot fer aquesta afirmació, si bé pot dir que Josep Mayola Comadira – administrador de Servitransfer SL– va precedir Jordi Pujol i Ferrussola en el càrrec d'administrador únic de la immobiliària Active Translation SL. Ara bé, els vincles de Mayola que sí que queden completament acreditats són els que manté amb Gustavo Buesa, capítol del sector dels residus a casa nostra gràcies al complex empresarial GBI Serveis SA i mentor de Jordi Pujol i Ferrussola en els seus negocis mexicans. Buesa, que va ser administrador de ServiTransfer fins al juliol de 2009 i té vincles amb ACS, FCC o Iberdrola, comparteix consell d'administració amb Mayola a empreses com Immo BR SL, Moscow Mediterrània SA i Trained 21 SL.

Gustavo Buesa, a qui els grups ecologistes assenyalen com el cervell de la macroplanta i la incineradora malgrat no estar vinculat orgànicament amb Servitransfer, està investigat per la fiscalia anticorrupció en el marc del cas Xavier Crespo. La fiscalia investiga una adjudicació feta per procediment urgent que l'Ajuntament de Lloret de Mar va fer a GBI Serveis SA per valor de 80 milions, un mes abans de les eleccions municipals de 2011. El procediment va fer sospitar el fiscal Fernando Bermejo, que va preguntar a Crespo sobre la seva relació amb Buesa i el fet que el seu fill hagués treballat a l'empresa. MANU SIMARRO

tives, on han convidat les autoritats per tenir un debat obert. Tot i que informar la població de la macroplanta era una exigència de la Comissió de Territori del Parlament de Catalunya, cap de les autoritats –ni el president del consell comarcal ni els consellers de Cultura i Territori ni l'alcalde ni el promotor privat– no ha assistit a les jornades.

L'AMENÇA CONTINUA

La pervivència de la planta de transferència obriria la porta perquè l'Agència de Residus invertís 600.000 euros i, fins i tot, comprés els terrenys de ServiTransfer SL com a compensació pel projecte tombat, sobretot tenint en compte que l'empresa va incorporar les exigències ambientals fetes pel departament al segon projecte que va presentar. Perquè això passi, però, caldrà que la petició del president del consell comarcal de reduir l'espai pro-

tegit prosperi. De moment, la victòria és vigent, sobretot si fem una ullada a tot el que s'ha aconseguit evitar.

La Direcció General de Qualitat Ambiental de la Generalitat considera la macroplanta com un projecte amb un impacte ambiental crític

Servitransfer pretenia construir una planta de 16.000 metres quadrats –que incloïa cinc naus de formigó de fins a vuit metres– en un paratge agrícola per processar 100.000 tones anuals de residus. El projecte contemplava gestionar els residus per emmagatzemar-los o reciclar-los i incinerar la resta en una planta de *valorització energètica* que havia de

Imatges de les tres fases que proposa el projecte de construcció de la planta de triatge de residus

tenir 2.800 metres quadrats. La planta, a la qual s'accedeix per un camí rural d'un quilòmetre, està a tocar dels Clots de Sant Julià, una pineda frondosa que acull un jaciment arqueològic: una pedrera d'origen iber catalogada el 2006 com a Bé Cultural d'Interès Nacional i formada per un complex de cavitats excavades a la roca, algunes de fins a deu metres de fondària. Els Clots es troben situats a uns turons que hi ha a llevant del mas Puigsec, al mateix paratge que antigament havia ocupat el menhir del mas Gros i la sepultura del mas Puigsec, enmig d'un bosc frondós de pins i alzines. D'origen iber, la pedra dels Clots es va utilitzar per fer les muralles de la ciutat ibèrica del Puig de Sant Andreu d'Ullastret o les de la ciutat romana d'Empúries. També es creu que, amb aquesta pedra, es va construir Peratallada.

Tombar la incineradora significa, també, acabar amb els gasos tòxics,

els contaminants i altres perjudicis que els grups ecologistes havien posat sobre la taula.

Per combatre la planta de triatge, ja tenen arguments. Per bona part dels col·lectius integrats a la plataforma d'oposició, es tracta d'implementar una Estratègia Comarcal Residu Zero. És a dir, reduir els residus en pes i volum, assolir fites importants de compostatge i una reducció substancial dels residus i adoptar sistemes de gestió ambiental auditats.

Sigui com sigui, les dues manifestacions que s'han fet, les al·legacions i el conjunt de protestes han assolit un èxit inesperat. Ara, les partidàries de la salvaguarda de l'espai proposen recollir signatures per donar suport a l'actual delimitació del BCIN, demanar el desmantellament de la planta de transferència i un pla de protecció, així com una nova política comarcal de reducció de residus. ◀

Octubre de 2012 Centenars d'al·legacions promogudes per SOS Empordanet, amb el suport ecologista, responen al projecte presentat per construir una macroplanta.

Gener de 2013 Primera manifestació a les portes de l'Ajuntament de Forallac.

Març de 2013 Mes clau, durant el qual se celebra una jornada

informativa i la segona manifestació popular i s'aconsegueix que la Comissió de Territori del Parlament paralizés el projecte i demani informació pública a la població del Baix Empordà.

Setembre de 2013 El Departament de Territori i Sostenibilitat tomba el projecte de macroplanta de residus i incineradora i se celebra la segona jornada informativa.

Octubre de 2013 La Generalitat declara els Clots de Sant Julià de Forallac com a Bé Cultural d'Interès Nacional. El seu entorn de protecció inclou l'actual planta de transferència.

CARA A CARA

La banca europea, sota control

Els estats de la Unió Europea estan negociant la unió bancària, mitjançant la qual s'implantarien mecanismes de control d'abast europeu de les entitats financeres de la zona euro. El centre de poder de decisió (Brussel·les o els estats membres) i els bancs afectats (només els grans o els més de 6.000 de tota l'eurozona, incloent-hi les caixes dels *lands* alemanys) són els eixos que enfronten, fonamentalment, els interessos d'Alemanya amb els de França i els estats del sud. Quines serien les conseqüències d'aquesta integració? Suposa un pas endavant en el control dels desgavells financers? En aquest sentit, existeixen models financers alternatius per a Europa?

La unió bancària necessària, però impossible?

José Fernández Albertos

Polítològ. Investigador permanent a l'Institut de Polítiques i Béns Públics del CSIC
@jfalbertos

Ja és un clíxé dir que el problema del mal disseny de la unió monetària consisteix, en essència, en el fet que es tracta d'un procés incomplet i que aquestes imperfeccions són les responsables de la gestió insatisfactòria de la crisi econòmica que s'ha fet des d'Europa. Una d'aquestes mancances és l'absència d'una unió bancària, que, en la seva accepció més ambiciosa, consistiria en que la regulació i la supervisió dels bancs, la resolució de les crisis bancàries i la garantia dels dipòsits no recaigués en els estats membres com fins ara, sinó en instàncies supranacionals.

La crisi actual a l'eurozona ha fet patent per què cal una unió bancària en una unió monetària. Sense ella, les crisis dels bancs posen en perill les finances dels estats perquè aquests són els que acaben assumint el cost dels rescats. Això crea un vincle molt perillós entre les finances públiques i els sectors financers nacionals. Si hi ha dubtes sobre la sostenibilitat dels comptes públics d'un país, els mercats dubtaran de la capacitat d'aquest país d'ajudar el seu sector bancari, fet que perjudica l'accés al crèdit d'aquests bancs i restringeix el finançament a l'economia real. I quan hi ha dubtes sobre el sector financer d'un país, aquests dubtes es traslladen automàticament als seus comptes públics. Aquest cercle viciós fa que la unió monetària es fragmenti, és a dir, que les condicions creditícies a diferents indrets de la unió depenen d'aquests factors nacionals i, per tant, el BCE és incapaç de transmetre la seva política monetària de manera efectiva a tota l'eurozona. Una unió monetària sense unió bancària implica un banc central limitat estructuralment pel que fa a la seva capacitat d'estimular l'economia real.

Una unió bancària resoldrà aquest problema perquè responsabilitzaria Europa de la resolució de les crisis bancàries. Però una unió bancària també és, en realitat, una unió fiscal per la porta del darrere (una manera de transferir recursos des dels indrets de la unió que no pateixen crisis cap als que sí que en pateixen), per això Alemanya ha aconseguit descafeïnar la unió bancària aprovada per l'últim Consell Europeu.

Es podria pensar que, com que controlar el sistema financer per evitar crisis futures és una activitat tècnica, hauria de ser fàcil posar-se d'acord a l'hora d'establir aquestes regles de supervisió per permetre que aquesta mutualització no tingués les conseqüències distributives que temen els països creditors. Però l'afany amb què els alemanys protegeixen, per exemple, les particularitats del seu sistema de caixes regionals apunta que l'aposta per una unió bancària de veritat també és una qüestió fonamentalment política. ◀

/ JORDI SUNYER

Construïm un nou model

Eulàlia Reguant i Cura

Coordinadora del Grup d'Impuls Territorial de Barcelona de FIARE-Banca Ètica
@aramateix

El mes passat, Europa va acordar avançar cap a la unió bancària, una unió basada en la supervisió dels bancs per part d'un nou consell i en el mecanisme de liquidació de bancs. En aquest procés de debat en el marc de la Unió Europea, el plantejament no ha estat, en cap moment, el control de les activitats dutes a terme pels bancs ni el rol de la ciutadania en la definició de les polítiques econòmiques ni els mecanismes de control exercits en el si de les entitats financeres. Poden definir una nova supervisió, poden decidir com s'actuarà en una situació de crisi com la viscuda a Xipre, o qui serà l'últim responsable en la liquidació de bancs, però, en definitiva, l'únic que fan és planificar la reacció davant de futures crisis bancàries. En aquest sentit, el nou fons de liquidació bancària, o Mecanisme Únic de Resolució (MUR), s'ha convertit en un nou mecanisme per passar, indirectament, les pèrdues bancàries als i les contribuents. Així, des de l'Estat espanyol, hem exportat la SAREB convertint el MUR en el banc dolent europeu.

El que no està fent la Unió Europea ho estan fent la ciutadania, les organit-

zacions i els col·lectius socials que treballen en l'àmbit de la transformació de les estructures generadores d'injustícia i per crear-ne de noves. La construcció d'un sistema alternatiu requereix d'un conglomerat d'eines que basteixin l'alternativa. Les finances ètiques posen l'economia al servei de les persones i ajuden i serveixen per construir un model de societat i d'organització cooperativa, on totes som imprescindibles. El crèdit és una eina que actua en aquells àmbits que tracten de pal·liar les injustícies generades pel sistema econòmic actual i àmbits que treballen per generar i consolidar estructures alternatives en el marc de l'economia social i solidària.

El que no està fent la UE ho estan fent la ciutadania i les organitzacions socials

Mentre la Comissió Europea i el Banc Central Europeu van establert mecanismes de control del sistema bancari *des de dalt*, les finances ètiques estableixen les bases d'un model horitzontal de desenvolupament entre entitats socials, un model que compta amb el principi d'una persona-un vot entre les seves principals característiques. Un model que treballa per la cooperació, la inserció social, la regeneració mediambiental, la construcció d'alternatives a l'explotació industrial de la terra, etc.

En aquesta Europa construïda des de dalt, cal aprofitar les eines que existeixen per anar creant i consolidant estructures àmplies que s'assentien en la proximitat al territori i facin una aposta prioritària per la cohesió social. I existeixen, existim: des d'entitats d'intermediació parabancària de gran solidesa fins a iniciatives de banca ètica europea. ◀

PERSPECTIVA

Agricultura urbana comunitària: esperit ecològic o lluita social?

Giuseppe Aricó i Marco Luca Stanchieri

Observatori Antropologia del Conflicte Urbà (OACU)

@OACU_UB

La pràctica informal de l'agricultura urbana a Barcelona ha representat, històricament, un fenomen social molt difús que, encara que amb ideals i finalitats diferents, s'ha mantingut viu i actiu fins avui i ha reproduït una estructura organitzativa rigorosament autogestionada. Sovint, aquesta pràctica es materialitza dins el context urbà mitjançant l'apropiació directa de solars, sigui de propietat privada o pública, produïts per polítiques urbanístiques pretensioses i que han acabat fracassant clamorosament. Es tracta d'espais residuals de la ciutat, veritables intersticis urbans que ofereixen a la col·lectivitat un potencial de possibilitats sense antecedents ja que són indrets lliures d'una estructura urbanística formalitzada. És justament en aquests espais on germinen la majoria dels anomenats horts urbans comunitaris presents al territori barceloní actualment, que es constitueixen en forma de projectes autogestionats que es mantenen sistemàticament insubordinats al control institucional.

Això implica que aquests projectes, a més de no comptar amb cap tipus de reconeixement per part de les institucions, es vegin criminalitzats per part d'un marc jurídic que considera *il·legal* l'apropiació de l'espai on s'engeguen. Per fer front a això, els seus promotors defensen el valor ambiental, social, històric i, moltes vegades, polític d'aquests projectes mitjançant fortes xarxes organitzatives informals, que funcionen com a catalitzadors d'energies, idees i inquietuds veïnals. La mera presència urbana d'horts comunitaris genera, de fet, la reproducció ampliada de pràctiques i relacions socials als diferents barris de la ciutat, que no només donen suport a l'emergència d'una forma alternativa d'entendre allò urbà, sinó que exigeixen la seva re-apropiació espacial.

Es a dir, s'okupen espais oblidats i abandonats per denunciar les pràctiques especulatives que caracteritzen un determinat tipus d'urbanisme, però també per donar vida a espais que es consideren *morts* a través de la seva transformació en llocs per a la comunitat, per recuperar una forma de viure la ciutat que històricament s'ha demostrat possible. Als horts comunitaris, l'espai deixa de ser concebut com una mercaderia estàtica atrapada en la seva forma arquitectònica i comença a ser viscut com un procés

/ XAVIER MULA

social intrínsecament dinàmic que es reproduïx mitjançant les relacions que es donen al seu interior i al seu voltant. Al llarg d'aquest procés, assistim a la configuració inevitable d'un *espai de la desobediència*, conformat per usos no consentits de l'espai públic que trastocquen les lògiques racionalitzadores de l'urbanisme neoliberal i les tecnologies institucionalitzades del control social.

L'expansió d'aquesta tipologia d'horts com a pràctica comunitària i autogestionada representaria, doncs, una part de la lluita de molts dels actuals moviments socials contra aquelles dinàmiques polítiques i econòmiques que tendeixen a excloure determinats col·lectius de les possibilitats de construcció d'una ciutadania real i activa, entesa més enllà dels conceptes de participació passiva i *ciutadanisme*. Al llarg de les últimes dècades,

aquests processos d'exclusió s'han aguditzat arran de les violentes polítiques urbanístiques de caire classista, promogudes amb la finalitat de perpetuar determinades maneres de concebre i articular la ciutat en termes neoliberals d'obediència política i consum comercial formalitzat. En aquest sentit, l'agricultura urbana no només representa una pràctica social de gran valor ecològic i ambiental, sinó també la materialització física i simbòlica de tota una sèrie de reivindicacions socials provocades per un model neoliberal de *fer ciutat* molt controvertit. La creació i la difusió dels horts urbans comunitaris, en definitiva, esdevé una de les moltes pràctiques autònomes que, des de la *desobediència*, poden desemmarcar i fins i tot subvertir les relacions de poder que donen forma a la ciutat contemporània. ◀

CANVI DE RUMB

Acompanyant la transició cap a una vida en bici

Jordi Castelló i Santamaria

Director de VAIC, ambientòleg i tècnic urbanista especialitzat en mobilitat

@_vaic_

Fa molts anys que constatem que el model de mobilitat que impera a les nostres ciutats i pobles, encara amb el cotxe a l'epicentre, genera molts impactes no desitjats. Podem afirmar, tal com es va constatar amb l'aprovació per unanimitat de la llei de mobilitat de l'any 2003, que hi ha un gran consens social sobre la necessitat d'establir una nova jerarquia que situï al capdavant els models que tenen menys impacte en termes d'accidentalitat, canvi climàtic, contaminació, soroll, salut, exclusió, etc. És a dir, primer, el vianant, seguit per la bicicleta i el transport públic. Aquesta jerarquia cal que es plasmi en canvis estructurals del marc territorial i regulatiu i que es tradueixi en canvis personals pel que fa a l'ús dels diferents models, per assolir -finalment- una reducció dels quilòmetres que es recorren en cotxe.

Els canvis estructurals són lents i sovint requereixen pressió social i un acompanyament per part d'equips tècnics consultors que treballin per un nou model urbanístic, un nou marc d'estímul fiscal, un rediseñ dels carrers, un nou marc regulatiu i de senyalització, etc.

El més interessant és treballar per canviar els patrons de les persones que actualment no van en bicicleta

Els canvis personals poden ser molt més ràpids, però no són fàcils i requereixen d'un procés experiencial on pot ser molt útil un bon acompanyament personalitzat. El més interessant és treballar per canviar els patrons de les persones que actualment no van en bicicleta i, per això, cal atacar totes i cada una de les seves possibles reticències. Calen serveis que permetin disposar temporalment d'una bicicleta de qualitat, que permetin una circulació confortable; també cal provar l'assistència elèctrica quan pot faltar capacitat física o quan no es vol suar en segons quins desplaçaments (zones amb pendent, carregar pes, etc.), ajudar les persones a guanyar confiança en la circulació per ciutat, a fer-se el manteniment elles mateixes, etc.

Cal promoure un canvi estructural i les persones que volen un canvi personal cap a una vida plena en bici! ◀

Comunicar l'autocura

CARTES

Envieu les vostres cartes a: cartes@setmanaridirecta.cat per correu postal a: **Riego 37, bxos esquerra. 08014 Barcelona.** L'extensió màxima de les cartes és de 1.000 caràcters (amb espais) i han de portar signatura, localitat i contacte.

Racisme a la fira d'artesanía

Miriam Balles
Barcelona

Vaig néixer a l'Argentina; visc a Barcelona des de fa 26 anys, la meitat de la meua vida. Sóc catalana, tinc nacionalitat espanyola. Em sento d'aquí per molts motius, però potser la més important és que, aquí, he pogut treballar i desenvolupar-me com a persona independent. Això, en el meu cas, no és tan senzill perquè sempre he anat en cadira de rodes.

Sóc artesana. Durant tots aquests anys, he treballat a la fira de Nova Artesania Santa Mònica de la Rambla produint i venent rellotges de ceràmica. La meua parada sempre ha estat a nom d'una altra persona: treballem junts, però ell aviat va haver de deixar la fira i, per tant, jo m'he fet càrrec de mantenir-la durant tots aquests anys. Fa poc més d'un any, van començar els problemes, per motius racials (la meua parella és de nacionalitat índia). Primer, misteriosament, la carta de pagament no va arribar (ni l'Ajuntament ni l'associació m'han donat explicacions); després, el president de l'associació i altres membres van pressionar el titular perquè em fes

fora. El president mai no va donar la cara, tot i que li vaig preguntar reiteradament el perquè de tantes intrigues. En vistes de l'èxit, vaig demanar un canvi de nom, amb l'acord del titular, a l'Ajuntament. Vaig pensar que, si tenia la parada al meu nom, podria defensar millor els meus drets i no veure'm exposada a provocacions xenòfobes. Però l'Ajuntament m'ha negat aquesta possibilitat perquè la normativa de la via pública diu que els canvis de titularitat només es donen en cas de parentiu directe. Sembla força incoherent que, en una fira d'artesanía, les parades només es puguin traspassar a familiars directes, encara que no siguin artesans. He treballat aquí durant 26 anys, tinc el meu taller i he creat un producte; aquesta feina m'ha permès tenir una vida independent, tot i que tinc una gran discapacitat. I sempre he pagat els meus impostos.

Em trobo en un estat d'indignació; molts dels companys de la Rambla, potser temerosos de la Junta, no es volen pronunciar. No és la primera vegada que aconsegueixen fer fora algun company i, si mirem els noms que tenien, veurem que es diuen Siamak, Siavash, Isam... i, ara, el meu. Potser pel fet de ser la dona de Paramjit? Els temps que corren són turbulents i tal vegada la meua història sigui menys greu que d'altres esdeveniments que ens esglaien, però és precisament per aquestes petites injustícies per on es cola l'odi a la diferència i la discriminació. ◀

Jordi de Miguel Capell
@jordidemiguel

Teclejo. La cerca *autocura moviments socials* escup, només, 249 resultats. Alguns d'ells, cal dir-ho, tenen més a veure amb les bondats de la mercromina que amb la necessitat d'aturar el constant degoteig de maleders físics i emocionals que pateixen les companyes activistes. Si avui féssim un recompte d'engripats, estressats i malhumorats dins els moviments socials, superariem els 249. De llarg. L'observació *està fatal* (adreçada, sovint, al mateix que llueix una samarreta amb el lema *Si no puc ballar, no és la meua revolució*), fa temps que s'ha guanyat un forat entre els llocs comuns. Malauradament, el qüestionament d'aquest desgast com quelcom que atempta contra la nostra pròpia causa no és tan comú. M'ho explicava fa un parell d'anys l'Ana Criquillon, fundadora de Calala Fons de Dones, en una entrevista

publicada a aquest setmanari (núm. 243): "Ens hem de cuidar per sostenir les lluites. Quan no et cuides tu mateixa, no sents la necessitat de cuidar els altres. Si la justícia social que volem implica respecte als drets humans i no discriminació, ha de passar per relacions de respecte, d'atenció i d'estima compartida. I això també es construeix a partir de la manera com fas militància". Dins l'àmbit de la comunicació social, les dissonàncies entre el que fem i com ho fem són particularment sagmants. Tenint en compte que des dels mitjans alternatius la informació és considerada com una mena d'eina per a la cura social, és pertinent preguntar-se com la produïm (exagerant: té sentit estressar-se per escriure un article sobre els perniciosos efectes de l'estress?). Tenint en compte que qualsevol procés comunicatiu implica horizontalitat, escolta, empatia i respecte, resulta pertinent preguntar-se quin tipus de relacions establim entre companyes per tirar endavant els nostres projectes. La causa està en joc. ◀

COM S'HA FET

Aquesta setmana, hem tingut problemes informàtics. Això no és cap novetat... Si que ho és, però, el fet que ho haguem pogut solucionar de seguida trucant el Carlos, que s'ha presentat a la redacció i ens ho ha arreglat. Gràcies. D'altra banda, aquest cap de setmana tenim la primera assemblea general de l'any. Serà a l'Ateneu Popular de Cornellà. Parlarem de la situació de les dife-

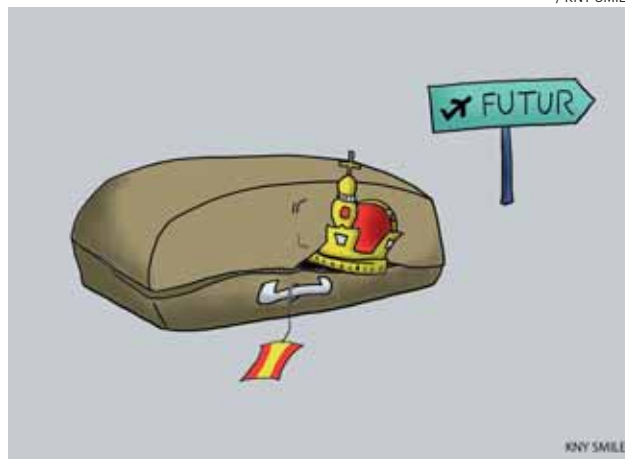
rents àrees de la DIRECTA, el procés de cooperativització i la coordinació interna. Un altre tema que es parlarà a l'assemblea serà el de l'aniversari de la DIRECTA, el vuitè ja. Carai! Com ha crescut la criatura. Finalment, donem la benvinguda a dues noves incorporacions a la manxeta. L'Helena s'incorpora a la coordinació de la secció de cultura i el Carlos ho fa a *Barri Internet*. Fins la setmana que ve. Salut!

FE D'ERRADES

— La darrera pàgina de l'*Estirant del fil* de la setmana passada no la va escriure Marc Font, sinó Daniela Ortiz i Xose Quiroga, d'Antigonia.com.

EL RACÓ IL·LUSTRAT

/ KNY SMILE

KNY SMILE

Edita: Associació per la Difusió Sense Límits (ADSL)
Dipòsit Legal: GI-1528-2005

C. Riego núm. 37 baixos esquerra, 08014 Barcelona
www.directa.cat
directa@setmanaridirecta.cat
Tel: 935 270 982 // Mòbil: 661 493 117

LLICÈNCIA CREATIVE COMMONS
Reconeixement-No Comercial-Sense Obra Derivada 2.5

Sou lliure de copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra amb les condicions següents:

- Reconeixement. Heu de reconèixer el crèdit de l'obra de la manera especificada per l'autor o el licenciadador.
- No comercial. No podeu utilitzar aquesta obra amb finalitats comercials.
- Sense obres derivades. No podeu alterar, transformar o generar una obra derivada d'aquesta obra.

Quan reuseu o distribuïu l'obra, heu de deixar ben clars els termes de la seva llicència. // Algunes d'aquestes condicions poden no aplicar-se si obteniu el permís del titular del dret d'autor. El dret derivat d'us legítim o qualsevol altra limitació reconeguda per la llei no queda afectada per l'anterior. // Aquesta publicació té una llicència Creative Commons Attribution-NoDerivs. NonCommercial. Per veure una còpia d'aquesta llicència visiteu: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/> o envieu una carta a Creative Commons, 559 Nathan Abbot Way, Stanford, Califòrnia 94305, USA

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no sexista i no androcèntric. El setmanari Directa no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

ÀREES DE TREBALL DE LA DIRECTA

redaccio@directa.cat — edicio@directa.cat — fotografiadirecta@directa.cat
audiovisu@directa.cat — il.lustracio@directa.cat — administracio@directa.cat
subscriptions@directa.cat — distribucio@directa.cat — publicitat@directa.cat

QUI SOM?

REDACCIÓ Estirant del fil David Bou i Marc Font
Així està el pati Jesús Rodríguez i Manu Simarro **Impressions** Adrián Crespo i Isa Benítez **Quaderns d'Il·lacrua** quadernsillacrua@directa.cat **Roda el món** Oriol Andrés i Roger Suso **Expressions** Anna Pujol Reig i Helena Ojeda **Poca Broma** Rafael Morata **Barri Internet** Hiba Arbide, Josean Llorente i Carles Bianco **Agenda** Arnau Galí **La indirecta** Alex Romaguera **FOTOGRAFIA** Robert Bonet **IL·LUSTRACIÓ** Núria Frago **CORRECCIÓ** Laia Bragulat **EDICIÓ** Marc Iglesias **COMPAGINACIÓ** Roger Costa **PUBLICITAT** Anna Pujol Reig **DIFUSIÓ** Ferran Domènech **SUBSCRIPCIONS** i **DISTRIBUCIÓ** Lèlia Becana **ADMINISTRACIÓ** Karminha **PROGRAMACIÓ WEB** Projecte Ictineo **DISSENY GRÀFIC** Jose Tèllez, Sergio Espin i Núria Ribes

AQUEST NÚMERO S'ENVIJA A IMPREMTA EL DIA 14

CORRESPONSALIES

BAIX LLOBREGAT: baixllobregat@directa.cat
BERGUEDÀ: bergueda@directa.cat
BARCELONÈS NORD: barcelonesnord@directa.cat
EL CAMP: elcamp@directa.cat
GIRONA: girona@directa.cat
L'HORTA: hortadirecta.cat
MANRESA: manresa@directa.cat
MARÉSME: marésme@directa.cat
MENORCA: menorca@directa.cat
OSONA: osona@directa.cat
RIPOLLÈS: ripolles@directa.cat
SABADELL: sabadell@directa.cat
SOLSONÈS: solsones@directa.cat
TERRASSA: terrassa@directa.cat
TERRES DE L'EBRE: terresebre@directa.cat
TERRES DE PONENT: terresponent@directa.cat
VALLÈS ORIENTAL: vallesoriental@directa.cat

MIRALLS
**Catarina Ceto
i Deyanira Soscué
Zambrano:**
“Defensem la terra
perque en som part”
pàg. 4 i 5

TRANSFORMACIONS
Desequilibris penals
pàg. 6 i 7

Quaderns d'Il·lustració 177

DIRECTA 345
15 de gener de 2014

A FONTS | L'INICI D'UN NOU CICLE POLÍTIC A XILE?

Esquerdant l'herència de Pinochet

Quaranta anys després del cop d'estat de Pinochet, Michelle Bachelet va guanyar les eleccions presidencials a Xile a finals de 2013. Els últims mesos, el país s'ha vist immers en un intens debat sobre la memòria històrica. Per primera vegada, es comencen a qüestionar les bases econòmiques i socials del model heretat de la dictadura. Serà capaç, Bachelet, de satisfer les demandes dels moviments socials (que reclamen la fi del model neoliberal), tal com va plantejar en el seu programa de govern?

Rodrigo Araya Gómez
afons@directa.cat

L'expresidenta socialista Michelle Bachelet, representant de la coalició de centreesquerra Nueva Mayoría (aliança política que reuneix els partits de l'antiga Concertación de Partidos por la Democracia, el Partit Comunista i sectors d'esquerra més petits), va guanyar la segona volta de les eleccions presidencials xilenes el 15 de desembre de 2013. La derrota de la seva contrincant, la conservadora Evelyn Matthei, va representar el final de l'experiència dretana al govern, que, sota el comandament de l'empresari Sebastián Piñera, havia suposat el retorn de la dreta al poder per la via democràtica per primer cop des de 1958, l'any que Jorge Alessandri va ser escollit president.

*La dictadura de Pinochet
va deixar un balanç
de 3.200 persones
mortes (executades o
desaparegudes) i 30.000
torturades*

La derrota de Matthei no va ser casual perquè, juntament amb els errors del govern, la candidatura oficialista es va veure perjudicada pel fet que la seva cap de llista fos filla d'un antic integrant de la Junta Militar que

va governar el país amb mà de ferro durant el pinochetisme. Aquesta circumstància va adquirir rellevància, sobretot, arran de l'aniversari dels quaranta anys del cop d'estat del setembre de 1973, data que va significar una autèntica explosió de batalles per la memòria, que es va saldar amb una condemna gairebé unànime de les violacions dels drets humans, així com un qüestionament moral dels sectors partidaris del dictador Augusto Pinochet.

Per què, després de quaranta anys, el record del cop d'estat va emergir novament a l'escenari polític i va condicionar l'acció de diferents agents? La discussió del cop seria un pretext per qüestionar les polítiques del present o, dit en altres paraules, per despullar l'origen violent del model neoliberal? Per respondre aquestes preguntes, cal remuntar-se uns anys enrere i analitzar tant què va implicar la derrota de la Unidad Popular com el desenvolupament de la dictadura militar.

La fi d'un model

Efectivament, el final del govern de Salvador Allende va simbolitzar una ruptura radical dins la tradició democràtica xilena, considerada un model a l'Amèrica Llatina. El desenvolupament polític xilè, durant els anys seixanta i començament dels vuitanta, va instigar les esperances de canvi del món progressista d'Europa i Amèrica; especialment, les experiències de la Revolució en Libertad del democratacristià Eduardo Frei Montalva

(1964-1970) i el projecte de la Unidad Popular de Salvador Allende (1970-1973) van constituir un símbol del caràcter progressista de la democràcia xilena per als sectors democràtics europeus i llatinoamericans i, en el cas de la Unidad Popular, la possibilitat real de la construcció del socialisme per la via pacífica. Per tant, el fracàs de l'esmentada experiència va ser un cop dur per a les expectatives i els somnis de canvi dels sectors progressistes, tant del primer món com del tercer.

El cop d'estat va tenir un impacte doble, en l'àmbit nacional i en l'internacional, marcat des del començament pel bombardeig aeri de la Moneda i la repressió exercida contra les partidàries de la Unidad Popular. La xifra total de persones mortes, sumant-hi les executades desaparegudes, arriba a 3.200 aproximadament, mentre que la xifra de torturades puja a gairebé 30.000 persones. A més, s'ha de tenir en compte que un nombre important de persones van marxar a l'exili, van perdre les feines o van ser detingudes. No es pot entendre del tot la magnitud de la política repressiva sense considerar l'acció dels organismes de seguretat, la Direcció de Intel·ligència Nacional (DINA) i la seva successora, la Central Nacional de Informaciones (CNI). Aquests organismes repressius van aconseguir desarticular qualsevol intent de resistència de l'esquerra, especialment la de caràcter armat, i van assumir polítiques de vigilància i espionatge contra l'oposició en general.

La detenció de Pinochet a Londres va trencar el marc d'impunitat i va permetre la proliferació de causes contra els violadors de drets humans

L'aplicació sistemàtica de la repressió perseguia l'objectiu d'atormar la població mitjançant el dispositiu del terror per impedir qualsevol tipus de resistència a la implantació del model neoliberal, un model que, per la radicalitat de les reformes que implicava, hauria estat extremament difícil d'aplicar en un règim democràtic. Així, es va configurar un escenari de violència que va permetre el canvi de model de societat cobrint el projecte politicococial de la dictadura amb un vel d'il·legitimitat.

Al començament dels anys 80, amb l'esclat de l'onada de protestes contra la dictadura a causa de la crisi econòmica, va semblar que el model neoliberal entrava en declivi, però l'oposició va subestimar la capacitat de reacció de Pinochet i els seus partidaris, que van aconseguir aguantar

IL·LUSTRACIÓ:
Núria Frago

la pressió opositora i imposar, en part, el seu cronograma institucional consagrat a la Constitució de 1980, aprovada amb nul·les garanties de legitimitat democràtica. El model neoliberal es va aprofundir als anys 80, amb una política més pragmàtica respecte a la seva aplicació, però sense perdre l'objectiu de privatitzar les funcions socials de l'Estat.

El fracàs de les protestes és un element clau per comprendre la trajectòria política posterior, especialment el que s'ha conegut com el *gir electoral* de l'oposició. Efectivament, hi va haver un canvi de l'estratègia opositora, que va abandonar el camí de les protestes per derrotar Pinochet, mentre que una part important de la intel·lectualitat opositora va començar a acceptar el model neoliberal com a paradigma de creixement econòmic. Per tant, conceptes com *consens*, *transició pac-*

tada, *reconciliació*, *governabilitat* i *pacte social* van començar a impregnar el discurs polític opositor, un canvi que es va fer evident amb la formació de la Concertación de Partidos por el NO, el febrer de 1988. Aquesta coalició de partits va fer front a la dictadura amb una estratègia que va posar èmfasi en la derrota de Pinochet com a candidat a la reelecció, però sense entrar a qüestionar les bases del model. La campanya del *no* va ser un èxit, perquè Pinochet va ser derrotat àmpliament, i va demostrar l'efectivitat de la campanya opositora. La moderació del discurs opositor es va consolidar amb el disseny del programa de govern del candidat presidencial opositor, el democratacristià Patricio Aylwin, perquè els ideòlegs de la candidatura opositora van plantejar un procés de transició a la democràcia on s'acceptaria la legalitat de la Constitució de

1980, un acord que va incloure l'acceptació de la figura de Pinochet com a comandant de l'exèrcit un cop abandonés el poder, el 1990.

Una transició negociada

El disseny de la transició pot ser interpretat com una transició negociada amb l'objectiu fonamental d'assegurar la lleialtat de l'exèrcit i la dreta al procés democràtic. Aquest pacte de caràcter implícit hauria implicat la impunitat per la figura de Pinochet i les seves partidàries, encara que la demanda de veritat i justícia de les famílies de les víctimes es va mantenir com un imperatiu moral per a amplis sectors de la societat. El problema dels drets humans es va intentar resoldre mitjançant l'acció de la Comisión de Verdad y Reconciliación, un organisme que va establir una veritat oficial respecte a la violació dels drets humans, tot i que la informació no podia ser utilitzada com un mitjà per exigir la condemna dels agents repressors. La discussió sobre els drets humans i les possibles solucions va transcórrer de manera intermitent durant els dos primers governs democràtics i va enfrontar dues posicions: una era partidària d'un tipus de solució final a través de l'aprovació d'una nova llei d'amnistia; l'altra apuntava a la resolució dels casos de persones detingudes desaparegudes i la imprescriptibilitat dels delictes de lesa humanitat.

La crisi de 2011 va suposar que diversos sectors socials i intel·lectuals qüestionessin el model neoliberal heretat de Pinochet

El punt d'inflexió respecte a les polítiques de drets humans i reconciliació va ser la detenció de l'exdictador a Londres. La permanència de Pinochet a Anglaterra va canviar l'escenari polític perquè va trencar el marc d'impunitat i va permetre la proliferació de causes contra els violadors de drets humans. En aquest sentit, el trentè aniversari del cop d'estat va constituir una oportunitat per al govern del socialista Ricardo Lagos (2000-2006) de reivindicar la memòria de les víctimes, simbolitzades en la reassignació del Palácio de la Moneda com a lloc de memòria.

Ara bé, la discussió no va girar al voltant dels efectes socials del model, l'altre llegat de la dictadura. No es qüestionava, doncs, la viabilitat del model, malgrat algunes veus crítiques d'intel·lectuals i els episodis esporàdics de mobilitzacions socials protagonitzades per estudiants, dirigents sindicals i personal públic. Els índexs

Marxa per l'educació a Santiago de Xile el 30 de juny de 2011

- Camilo Carrasco

El llegat econòmic de Pinochet continua despertant l'admiració d'amplis sectors de la dreta

Centenars d'opositors van celebrar el triomf del 'No' al plebiscit que marcaria l'inici de la fi de la dictadura d'Augusto Pinochet l'octubre de 1988

- MARCO UGARTE

macroeconòmics van ser favorables i la prosperitat de bona part de la població incentivava la transformació de la ciutadania en consumidora, fet que va contribuir a la despolitització de la societat, a la desmobilització de la societat civil. Per a algunes veus crítiques, això era producte de la consolidació del model neoliberal dels governs de la Concertación.

La combinació de modernització econòmica i augment d'expectatives de la població, especialment de la classe mitjana, va generar un possible escenari de mobilitzacions, tal com va passar quan va pujar al poder la primera dona presidenta, la socialista Michelle Bachelet (2006-2010). La presidenta va assumir el càrrec amb un discurs ciutadà que va obrir les expectatives de canvi de nous agents socials, com les estudiantants de secundària, que van sortir al carrer per exigir un canvi profund del sistema educatiu i van qüestionar, entre altres aspectes, el lucre en l'educació, que es considera el fonament del sistema. El govern de Bachelet va aconseguir controlar la protesta estudiantil a través del mecanisme tradicional del procés de transició, la negociació dins

l'àmbit de la classe política, que es va saldar amb una nova llei d'educació que no va resoldre els problemes de fons del model educatiu.

La batalla cultural

Aquest punt és clau per comprendre la magnitud de la protesta social que va tenir lloc durant el govern de Piñera. La conjuntura política, marcada pel retorn de la dreta al poder, va obrir una estructura d'oportunitats per als agents socials descontents amb el model neoliberal, com el moviment estudiantil universitari. L'any 2011 va marcar un punt de ruptura en l'escenari polític: els col·lectius universitaris van encapçalat una onada de protestes contra el sistema educatiu que va posar el govern de dretes entre les cordes i va descol·locar l'oposició, encarnada en la vella Concertación de Partidos por la Democracia, qüestionada per l'acció dels seus governs, caracteritzats per la política de continuïtat del model heretat de la dictadura. En aquest context, els moviments socials van reclamar el final del model neoliberal i van exigir mesures com la nacionalització del coure o una nova constitució.

Per tant, la crisi desencadenada el 2011 va suposar el desenvolupament d'una autèntica *batalla cultural*, que va suposar el desafiament dels pressupòsits ideològics del model per part dels agents socials i un important nombre d'intel·lectuals. Les defensores del model vigent, atrinxerades al Congrés, van rebutjar les demandes de les estudiantants, que van titllar de *populistes*. Es va assumir un discurs que assimilava les exigències de canvis als governs d'esquerra de Veneçuela, Bolívia i l'Argentina.

tre del debat la falta de justícia per a les familiars de les víctimes i, també, la responsabilitat política de les civils que van col·laborar amb la dictadura. En aquest sentit, les paraules del president Piñera acusant les civils que van exercir càrrecs públics durant la dictadura de "còmplices passives" de les violacions dels drets humans van contribuir a condemnar més el règim i van col·locar la candidatura de la dreta a la defensiva.

El rebuig a les violacions dels drets humans és gairebé unànime a tots els sectors. No obstant això, la valoració positiva del llegat econòmic de Pinochet continua vigent entre sectors amplis de la dreta i representants de l'antiga Concertación, de manera que la batalla de les idees entre les defensores i les detractores del model persisteix en l'àmbit públic i travessa les coalicions polítiques. En aquest sentit, la memòria del cop d'estat i la seva justificació històrica opera com a factor de divisió dins la dreta i com a factor de cohesió per a les forces representatives de l'antiga oposició antipinochetista. La reelecció de Bachelet es pot considerar la possibilitat d'abandonar, a través d'una via reformista, l'herència socioeconòmica de la dictadura i el desenvolupament d'un nou cicle polític que canalitzi les demandes dels moviments socials i conformi un nou ordre social. Malgrat tot, la capacitat de resistència de les partidàries del model pot fer que l'escenari polític sigui força complex. Davant d'aquests reptes, la societat civil tindrà l'última paraula.

Catarina Ceto i Deyanira Soscué Zambrano

“Defensem la terra perquè en som poble”

Els pobles indígenes malden per construir un món respectuós amb el medi i que garanteixi la diversitat cultural. A l'Amèrica del Sud, aquest desig topa amb la militarització de les terres indígenes per part dels governs, que les cedeixen a les multinacionals extractives perquè hi ubiquin els seus negocis, dels quals les comunitats només reben les pitjors conseqüències. Així ho explica Catarina Ceto, representant de l'organització Cekuché del poble maia Ixil de Nebaj, a Guatemala, afectat pel genocidi de la dictadura militar i per les polítiques de 'terra arrasada' que perpetren les transnacionals en connivència amb l'actual govern conservador. També n'és testimoni Deyanira Soscué Zambrano, líder del Cabildo Indígena Cerro Tijeras, al Cauca colombià, on la violència, el desplaçament de població i la militarització que suposa l'entrada de les indústries energètiques s'han aguditzat els darrers anys. Totes dues encarnen la voluntat d'uns pobles que s'han aixecat contra el sistema neoliberal i que intenten fer possible la cosmovisió indígena del viure bé.

Alex Romaguera
entrevista@directa.cat

Quina és la situació a les vostres comunitats?

Catarina Ceto: Fa dècades que els maies de Guatemala lluitem per defensar les nostres terres, espoliades per les multinacionals amb el vistiplau dels governs de torn. A força d'introduir químics als monocultius, causen greus perjudicis sobre el medi i la salut de la població, quan la nostra aposta és la seguretat alimentària, la diversificació de cultius i la recuperació de la llavor criolla, que abans proporcionava l'aliment necessari per viure. Sense aquesta diversificació, correm el risc de perdre la cultura original i que els joves no puguin subsistir del seu treball.

Deyanira Soscué Zambrano: A Colòmbia, patim un model extractivista que té el seu origen a Xile i que s'ha estès cap a altres països de l'Amèrica del Sud. Les hidroelèctriques hi actuen amb l'únic propòsit de produir grans quantitats de biocombustibles, d'acord amb la màxima que això garantirà el nostre benestar. Hem vist, però, que aquest model de desenvolupament només afavoreix una minoria i atempta contra els drets, la igualtat i la supervivència de les comunitats. La seva presència causa el desplaçament de població, massacres i el segrest de dones perquè exerceixin la prostitució a tercers països. També provoca el reclutament de joves pels grups armats i l'increment de mà d'obra barata. Dels beneficis que obtenen, un 85% va per als directius de les empreses; la resta, l'Estat la inverteix en armament. Per a nosaltres, només suposa pobresa i sofriment.

La guerra continua a través del control i l'explotació de les terres?

CC: Exacte, tot i que les armes s'han aturat, no deixem de patir la incursió de l'Estat i les transnacionals al nostre territori.

DSZ: A Colòmbia, hi ha hagut processos de negociació amb els expresidents Pastrana, Uribe i, ara, amb Santos, però la pau no arriba mai. No es va aconseguir amb la Unitat Patriòtica i desconfiem que s'assoleixi ara amb la guerrilla de les FARC. Els grups paramilitars continuen sent la mà dreta de l'Estat per confiscar les terres.

La població és conscient d'aquests perjudicis?

CC: Per això formem els infants. Hem d'assegurar-los la salut, l'educació i una vida harmònica amb el seu entorn.

DSZ: Els indígenes portem 520 anys lluitant sense violència, tot i que sempre se'ns ha donat un tractament de guerra per imposar-nos el castellà, el cristianisme i altres formes de viure i de pensar. Davant d'aquest fet, hem creat les nostres escoles, on ensenyem la cosmovisió indígena, com utilitzar les noves tecnologies i coneixements sobre la legalitat internacional que ens empara; un sistema educatiu en el qual participa tota la comunitat.

CC: També incidim en la memòria històrica, ja que, sense analitzar el genocidi que hem patit, no podem comprendre el present. No ens deixem enlluernar pels polítics ni per les religions, que fins ara només han provocat enfrontaments.

-

“Apostem per la seguretat alimentària, la diversificació de cultius i la recuperació de la llavor criolla”

-

Com desmunteu l'estigmatització de la qual sou víctimes?

CC: En el cas dels maies, hem impulsat una consulta que permetrà difondre la nostra realitat a la resta de comunitats.

DSZ: Sempre se'ns ha titllat de salvatges i primitius; pobles que passem el temps saltant entre les pedres i que, en lloc de treballar, ens dediquem a observar com creixen els arbres. A través d'aquesta caricatura, el poder vol criminalitzar-nos i evitar alternatives diferents al seu sistema neoliberal. En lloc d'avergonyar-nos, hem d'estar orgullosos de ser indígenes i de tenir una llengua i una cosmovisió pròpies.

Quin discurs traslladeu als altres segments de població?

CC: A Guatemala, hem presentat informes que demostren l'alta contaminació i les malalties que causen les empreses extractives, que utilitzen el concepte d'agricultura verda per netejar la seva imatge. Per a elles, l'important són els negocis amb el govern.

DSZ: El sistema capitalista pretén revestir de verd el creure intensiu de canyes de palma per generar agrocombustibles o el de cereals per produir carns. D'això, en diuen desenvolupament... i fan un discurs idíl·lic sobre la felicitat. Però, després, veiem que, al darrere, només s'hi amaguen els interessos entre els estats i les grans empreses. Establir-hi un diàleg és complicat. Ho vam veure el 1985 amb les primeres perforacions mineres. Ni tan sols respecten el Conveni 169 de l'Organització Internacional del Treball (OIT) que protegeix els pobles indígenes o la llei 70, segons la qual cal consultar les comunitats abans d'aprovar qualsevol projecte. A l'hora

ano: part”

FOTOGRAFIA: Robert Bonet

de la veritat, es limiten a informar que has de marxar del territori perquè s'ha cedit a Gas Natural Fenosa o a qualsevol altra indústria. Si no ho fas, t'expulsen per la força.

Tot i la desconfiança en la classe política, busqueu algun partit que defensi els vostres drets a les institucions?

CC: És necessari, perquè la majoria són conscients del problema. En algunes municipalitats, n'hi ha que sí que ens defensen, però, en altres indrets, dominen les forces que estan al servei de les empreses. Ofereixen diners a les famílies perquè els votin o abandonin les terres, en lloc d'enten-

dre que nosaltres no som amos de la terra perquè ja en som part. Per això la defensem.

DSZ: A Colòmbia, tot i que hi ha grups identificats amb els nostres drets, el que passa és que no tenen diners per arribar a la gent o se'ls aplica la *mort política*, és a dir, s'inhabilita els seus líders per ocupar cap càrrec públic durant quinze o vint anys amb l'argument que són guerrillers. Ha passat amb alguns dels nostres representants, contra els quals s'han utilitzat proves falses per impedir que exercissin responsabilitats. Aquests entrebancs demostren que qui té el poder econòmic té el poder polític.

El vostre model de vida consisteix en el paradigma del viure bé. A què us referiu?

DSZ: Es basa en el principi de la no violència. No volem grups armats ni multinacionals energètiques, per això també rebutgem la llei 9.70, que –a Colòmbia– regula la privatització de les llavors i ens obliga a produir i alimentar-nos amb el mateix transgènic. Viure bé planteja un model productiu arrelat a la naturalesa, on prevalguin els drets universals a l'escola i a la salut. També reclamem ser escoltats i, respecte a la sobirania alimentària, cultivar allò que és just per sobreviure.

Això passa per una economia més diversificada?

CC: I també més autònoma. No volem comprar productes que, a més de ser nocius per a la salut, només beneficien les companyies estrangeres. Demanem viure a partir del nostre esforç.

DSZ: Per això impulsem microempreses o empreses comunitàries econòmicament sostenibles. La prova és que consumim el nostre cafè i no el que ens imposen les grans indústries.

CC: A Guatemala, creiem que l'ecoturisme o la indústria tèxtil podrien oferir possibilitats a moltes famílies. Abans, però, cal la desmilitarització i la retirada de les transnacionals.

“No volem comprar productes que, a més de ser nocius per la salut, només beneficien les companyies estrangeres”

Us coordineu amb altres grups indígenes per compartir aquest model?

CC: Som membres de plataformes que, a mesura que s'amplien, ens permeten difondre la nostra lluita i aquest nou model productiu.

DSZ: La coordinació serveix per divulgar aquestes propostes, però també perquè se'ns respecti. Una prova d'això són els llaços d'agermanament, que –a Colòmbia i altres països– ens permeten ser als fóruns internacionals. D'aquesta manera, intentem que els pronunciaments no quedin en lletra morta i que els nostres drets no estiguin mediatitzats per l'Estat. Un objectiu pel qual també ens coordinem amb grups d'estudiants o de dones, amb qui hem engegat un procés que consisteix a explicar-nos com vivim i compartir determinades demandes.

CC: Cal un discurs comú sobre la defensa dels drets humans perquè arribi el moment en què, a Guatemala i a la resta de països, puguem avançar plegats cap a un futur on es respecti la idiosincràsia de cadascú.

DSZ: No lluitem per assolir un estatus polític, sinó per poder decidir per nosaltres mateixos. Per això tenim contacte amb altres grups i minories nacionals, ja siguin de l'Amèrica Llatina –com el Moviment Sense Terra (MST), Via Campesina o els zapatistes de Chiapas– o de més enllà, com el cas dels palestins, els sahraus i altres pobles oprimits. Les nostres esperances estan dipositades en el repte de viure de la terra, conscients que en altres zones del planeta s'ha assolit amb anys de lluita i mobilitzacions.

Desequilibris penals

El projecte de reforma del Codi Penal, que aviat entrarà en vigor, representa una regressió greu en els drets humans de les persones amb trastorn mental i les criminalitza com mai. El col·lectiu d'entitats de salut mental i les professionals del sector s'han manifestat contràries a l'estigmatització que reflecteix la futura normativa i lluiten des de diversos àmbits per revertir les intencions del govern i perquè les afectacions que preveu la llei no generin més desequilibris i una vulnerabilitat més gran.

Joan Bernà
quadernsdillacrua@setmanaridirecta.cat

Tal com feia la legislació franquista, el futur Codi Penal associa el trastorn mental amb la perillositat. Des d'aquesta òptica, on regna l'estigma vers les persones amb malaltia mental, aquestes queden en una situació d'indefensió davant el criteri judicial. La reforma legislativa de l'actual govern espanyol, que es troba en tràmit parlamentari, recull propostes i mesures tan severes com allargar la condemna i l'internament d'aquestes persones de manera indefinida, sense tenir en compte la seva recuperació; també preveu endurir les anomenades "mesures de seguretat" preventives i sancionadores contra aquest col·lectiu tan vulnerable.

El futur Codi Penal posa les persones amb malaltia mental en una situació d'indefensió davant el criteri judicial

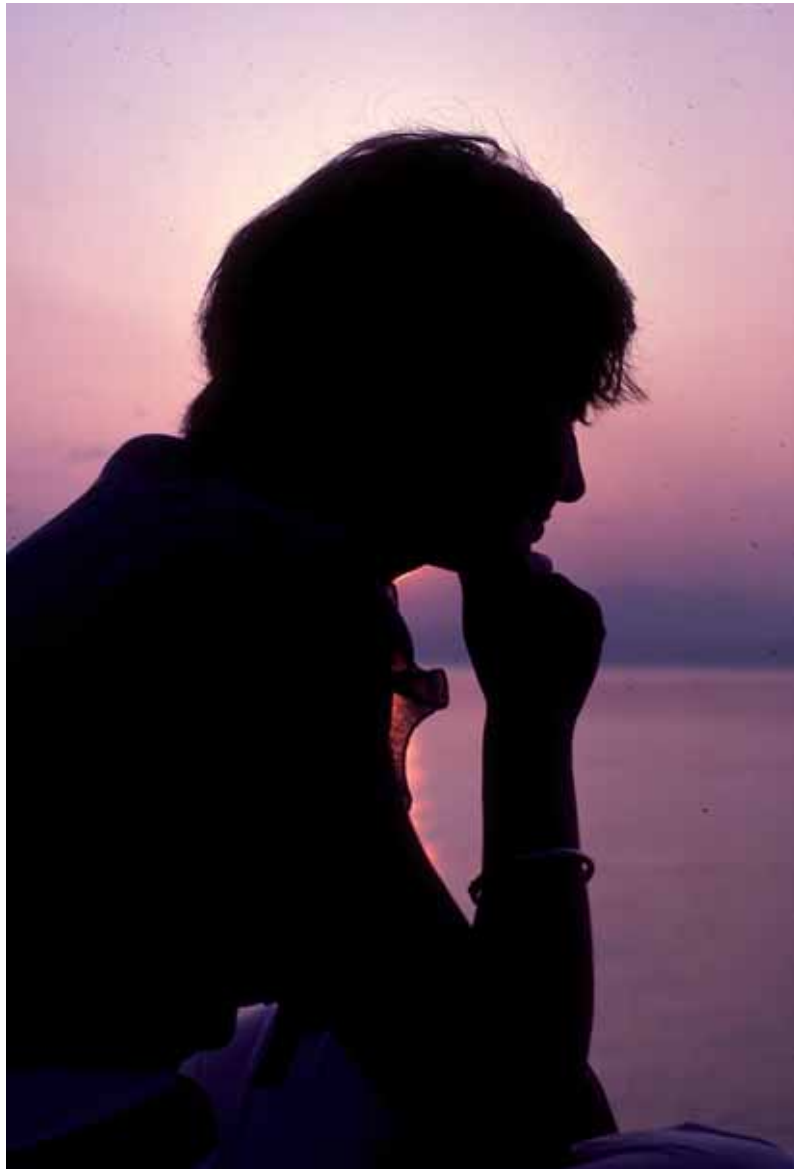
Més de 150 entitats del sector de la salut mental d'arreu de l'Estat subscriuen el manifest contrari a la reforma legislativa (colectivosaludmental.org). Entre aquestes entitats, però, no hi ha unanimitat contra el tractament mèdic forçós, tot i que el futur Codi Penal preveu que la medicació forçosa s'apliqui, també, un cop la persona hagi rebut l'alta hospitalària. Això vol dir que les persones diagnosticades quedaran sota

la vigilància dels poders de l'Estat durant la resta de la seva vida.

A banda d'instaurar el tractament mèdic forçós, la nova legislació preveu poder tancar una persona en previsió dels delictes que pugui cometre. A més, opta per allargar els tancaments psiquiàtrics a través de la prorrogació successiva dels terminis quan es consideri necessari i proporcionat. També preveu mesures perquè, un cop hagin sortit, es pugui mantenir aquestes persones sota *llibertat vigilada* de manera perpètua, fet que contravé el principi que una mesura de seguretat no pot resultar més greu que les penes aplicades pel delicte comès. El sistema que pretenen aplicar és dualista, ja que distingeix i separa les penes (fonamentades en la culpabilitat pel delicte) i les mesures de seguretat (fonamentades en la perillositat de l'autora) i ambdues es podrien imposar conjuntament. Aquest canvi legislatiu reforça el factor de la seguretat en detriment del factor de la reinserció i la rehabilitació social i intenta suplir les carències del sistema sociosanitari actual amb actuacions judicials.

Contra l'estigma

Davant els canvis que preveu la llei, el col·lectiu de persones amb malaltia mental i les professionals del tema han iniciat una campanya per denunciar aquestes mesures repressives i estigmatitzadores. Per a Miquel Juncosa, director del projecte Obertament, una aliança entre la majoria de les entitats que treballen en el sector de la salut mental a Catalunya i que es dedica a fer campanyes de sensibilització per naturalitzar els problemes

Les mesures que es volen aplicar suposen un tractament discriminatori, desproporcionat i injust del col·lectiu -
Javier Aragües

de salut mental i donar eines perquè les persones malaltes reivindicuin els seus drets, aquesta "és una reforma estigmatitzadora perquè perpetua l'estereotip que una persona amb malaltia mental és violenta". Aquest fet permet descontextualitzar les conductes, genera aïllament i és discriminatori perquè, segons Juncosa, "hi ha una limitació de drets basada en una característica personal". A efectes pràctics, amb la reforma, com diu el director d'Obertament, "hi ha la possibilitat que et limitin la llibertat no per haver fet res, sinó per tenir una

característica concreta, cosa que no té res a veure amb ser violenta o haver tingut alguna conducta perniciososa".

Al·legacions en marxa

Segons la psicòloga i diplomada en treball social Marta Poll, presidenta de la Federació de Salut Mental de Catalunya (SMC), que coordina la majoria d'associacions i familiars afectats, "el més important és que es garanteixi l'atenció adequada d'aquestes persones i, evidentment, si això no es dona, es poden produir situacions greus". Fins ara, la Federació de Salut Mental

ha rebut queixes de familiars; per això la seva presidenta es mostra indignada i preocupada, sobretot perquè fa anys que lluiten per visualitzar el contrari que predica la llei: "Nosaltres estem realment preocupats perquè, a més, aquí a Catalunya, tenim un model i un sistema sanitari de salut mental molt incipient encara. Aquesta llei passa per sobre d'aquest model i posa el tractament jurídic i penitenciari per davant de l'atenció sociosanitària i dels recursos assistencials i això ens preocupa molt".

Conjuntament amb un col·lectiu expert en legislació de l'Associació espanyola de Neuropsiquiatria (AEN), la Federació de Salut Mental ha presentat al·legacions als impulsors de la nova llei al Congrés. Tal com assegura Poll, han intentat atenuar la llei durant el tràmit: "Hem parlat i hem tingut converses amb alguns polítics i ens han dit que la llei avançarà". D'entre les al·legacions presentades, destaquen les que van en la línia d'abordar de la millor manera possible i amb un criteri mèdic un determinat empitjorament de la salut d'una persona amb malaltia mental, que no passa necessàriament pel reingrés en un centre psiquiàtric. També es qüestionen algunes mesures contràries al principi de seguretat jurídica que permeten prorrogar la *llibertat vigilada* per períodes successius de cinc anys basant-se en apreciacions subjectives i difuses. En termes propositius, entre les mesures de *llibertat vigilada* que voldrien que s'apliquessin, hi ha els programes de tractament assertiu comunitari, que possibiliten un seguiment individualitzat per part dels equips o dispositius de salut mental al centre on estigui inscrita la persona malalta.

La preocupació principal de les entitats del sector és que el tractament jurídic i penitenciari passa per davant de l'atenció sociosanitària i els recursos assistencials

Més enllà de les al·legacions presentades al Congrés, les entitats saben que el futur Codi Penal contradiu la convenció de l'ONU de 2006 sobre els drets de les persones amb discapacitat (en aquest cas, persones amb trastorn mental) i ja estudien la possibilitat d'impugnar aquest canvi legislatiu, quan entri en vigor, davant els tribunals i organismes internacionals.

Amb tot, Marta Poll creu que "tot i que matisaran alguns aspectes, ens haurem de plantejar altres accions". De

Més de 150 entitats del sector de la salut mental d'arreu de l'Estat subscriuen el manifest contrari a la reforma legislativa -
Robert Bonet

fet, a banda de la influència política que pugui tenir el sector de la salut mental, preveuen fer un acte públic a finals de gener, on convidaran entitats d'arreu de l'Estat, per fer pressió popular i conscienciar la gent sobre les conseqüències que tindrà la nova legislació.

Les mesures que preveuen aplicar suposen un tractament discriminatori, desproporcionat i injust del col·lectiu.

Al marge de com es vulgui intercedir per atenuar el patiment d'aquestes persones que poden tenir més o menys interioritzada la seva condició, però que, sobretot, desitgen deslliurar-se de certs estigmes socials i repercussions en la seva vida diària, el futur Codi Penal les pot afectar greument. Previsiblement, la reforma legislativa s'aprovarà gràcies a la majoria abso-

luta de l'actual govern, que persegueix la dissidència (també la que pugui representar les persones amb trastorn mental), tot i que és un objectiu particularment complex. Malgrat el rebuig, les dificultats i la controvèrsia que generarà l'aplicació de certes mesures, amb la llei a la mà, els jutges i les jutgesses seran les encarregades de dirimir cada cas.

L'experiència d'Aixec

Des d'una perspectiva més social, no aliena als protocols que exigeix l'administració amb les persones amb malaltia mental, hi ha recursos com el club social de la Cooperativa Aixec que ajuden a visualitzar aquest col·lectiu amb activitats lúdiques, esportives i artístiques a diferents centres cívics de Barcelona. Treballen, sobretot, amb joves amb diagnòstic mèdic que habitualment no surten de l'àmbit estrictament hospitalari. Com diu Anna Bermejo, una de les educadores del centre: "Intentem complir amb aquells protocols que creiem que no són tan durs" per millorar el seu vincle social i la seva qualitat de vida. Segons explica, les persones que hi van "tenen molt interioritzat que estan malaltes, que són malaltes i que seran malaltes. Ja ho tenen prou assumit, elles mateixes vénen amb el paper del diagnòstic i no necessiten que els ho continuïn dient; tot el dia tothom els està recor-

dant que són diferents i acceptar tot això ja és prou complicat".

Lluny de centres especials de treball o hospitals de dia, el club social intenta programar activitats que distreguin aquesta gent del seu patiment i permetin sortir de la lògica purament assistencial. Tot i que, com comenta Bermejo: "El que passa és que, com que som un tipus d'entitat o de recurs proveïdor d'un servei que oferim activitats, sota la lògica de la Generalitat tot acaba sent una mica pervers: intentem fer un treball més polític, però la lògica del recurs no et permet, per exemple, que hi accedeixi gent sense diagnòstic mèdic". No obstant això, Xavi Cella, un altre dels educadors del centre d'Aixec, argumenta: "L'administració pretén que tot estigui controlat i, justament, el que ofereix el club social és un lloc on poden passar moltes coses, on hi ha molt més espai per a la improvisació".

Segons Cella, el problema és que han de revertir un procés que fa molts anys que funciona: "Des de les institucions, han apartat aquesta gent i li han dit que no valia, fet que col·loca la persona amb diagnòstic en una situació totalment passiva, i revertir aquesta lògica assistencial és difícil perquè fa molts anys que l'estan aplicant". L'educadora Anna Bermejo insisteix que, tal com funcionen els recursos, les persones malaltes sempre es converteixen en usuaris de l'àmbit de la salut mental: "Tenen un problema que s'ha de corregir i, llavors, la lògica sempre acaba sent la mateixa: comencen amb un diagnòstic (molt agafat amb pines perquè no recull la situació familiar ni el context social), les medicalitzen molt aviat i, llavors, ja entren a formar part de tot aquest circuit que dèiem, del qual és molt complicat sortir".

El passejant

FOTOGRAFIA: Albert Garcia

Arribà al poble abans que jo nasqués. Diuen que va venir de molt lluny i que no portava equipatge. Camina amunt i avall, amb el cap cot i les mans a les butxaques. No se sap què o qui el portà fins ací perquè mai no ha badat boca. Ell tan sols camina, com si de l'acte de caminar n'hagués fet un ofici. O una passió molt secreta. Fa tants anys que hi és que ja forma part del paisatge, com la font de la plaça, els tül·lers del passeig o les pedres de les cases. El seu silenci amaga els records dels que tenen por d'oblidar, les misèries dels que reconeixen les equivocacions, les alegries dels que encara no han descobert que el món és sobretot aspre.

No sabem com es diu ni quants anys té. Desconeixem si hi ha algú que l'enyore des d'algun indret llunyà o proper. No podem explicar què li trau la son ni què el manté dempeus. No tenim cap indici del seu passat ni la certesa que viurà un dia, dos o tres més. Diria que ell també ho ignora tot

de nosaltres. No deu saber que enguany tampoc no hi haurà cireres perquè una glaçada fora de temps va malmetre'n tots els arbres, que aviat serà festa major i tornarem a omplir els carrers amb garlandes, que a l'hivern va ploure tant que vam haver de tancar-nos durant dies dins les cases...

Avui me l'he trobat quan he sortit a escampar la boira a mitja vesprada. Era al capdamunt del carrer, a punt d'emprendre'n la baixada. L'he observat detingudament quan era lluny, però en tenir-lo a prop he acotat el cap i he accelerat el pas mentre xiuxiuejava una cançó que he desempolsat d'algun record molt vague. Caminava capficada i no m'he adonat que les nostres ombres es confonien sobre l'asfalt. De sobte he sentit una veu que m'era del tot estranya. Maldament ningú no les puga veure –m'ha dit–, les petjades que deixem al camí són l'únic que quedarà de nosaltres.

Carla González Collantes

RODA EL MÓN

14-15

Un Líban cada cop més dividit davant el conflicte siríà imposa el toc de queda a la població refugiada

16

Grècia entra al setè any de recessió assumint la presidència rotatòria de la Unió Europea

ALEMANYA // GIR CONSERVADOR A LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES ALEMANYES

La dreta s'oposa a incloure la diversitat afectiva al currículum escolar

Roger Suso
Berlín

@eurosuso

Aquests dies, gran part de l'establiment alemany celebra la declaració pública feta per l'exfutbolista internacional i de la *Premier League* Thomas Hitzelsperger, fill de la Baviera rural, on va afirmar que era gai i feia bandera que Alemanya ja vivia l'homosexualitat com un fet perfectament normal: una de les noves ministres del gabinet bipartit de Merkel, la socialdemòcrata Barbara Hendricks, ministra de Medi Ambient, és lesbiana i l'antic ministre d'Exteriors, el liberal Guido Westerwelle, també és gai. Però, mentrestant, els plans del govern de l'Estat federat alemany de Baden-Württemberg d'incloure l'homosexualitat i els estils de vida alternatius al currículum de les escoles han generat discussions molt acalorades.

El govern de coalició que lidera Winfried Kretschmann, format per verds i socialdemòcrates, vol la diversitat afectiva al currículum escolar. Les oposidores i les partidàries s'estan mobilitzant a Internet. La petició titulada *Futur, responsabilitat, aprenentatge: cap pla educatiu sota la ideologia de l'arc de Sant Martí* ja havia obtingut prop de 114.000 firmes el dia 13 de gener. La petició *online* ha estat impulsada, des de finals de novembre, per un mestre d'educació secundària de 41 anys de Nagold, a la Selva Negra, anomenat Gabriel Stängle. La seva petició va ser recollida pel portal digital populista de dretes, identitari i islamòfob *PI-News*, que se situa a l'entorn de Pro Alemanya, un partit polític nacionalxovinista i antiimmigració fundat el 2005 a Colònia i liderat per un exmilitant del partit neonazi NPD, Manfred Rouhs.

Pro Alemanya també té connexions amb la Plataforma per Catalunya (PxC) de Josep Anglada i Enrique Ravello i amb Via Democràtica, una escissió de PxC liderada per Pablo Barranco Schnitzler i radicada a Sant Just Desvern, on té una regidoria. Aquesta formació és propera a les tesis del partit alemany Die Freiheit, una formació islamòfoba fundada i liderada per l'antic membre del partit democratacristià CDU René Stadtkewitz i amb el suport de l'ultra neerlandès Geert Wilders, molts dels membres de la qual avui integren el partit euroescèptic populista Alternativa per Alemanya (AFD). Com Anglada, Barranco Schnitzler també ha viatjat diverses vegades a Colònia, on ha assistit a actes de Pro Alemanya/Pro Colònia contra mesquites i a favor de la unitat dels sectors identitaris europeus.

Segons les esglésies cristianes, "no s'ha d'influenciar els infants en la seva recerca de la identitat sexual"

Per la seva part, l'oposició a Baden-Württemberg, encapçalada per Peter Hauk, de la CDU, ha donat suport a les signants de la petició i ha recordat que, segons el mandat de la constitució del *Land*, l'educació a les escoles s'ha d'impartir sobre la base dels "valors cristians i occidentals". Les esglésies cristianes d'aquest Estat del sud-oest alemany també s'han mobilitzat contra la diversitat afectiva i han defensat la petició d'Stängle. "Els infants i el jovent no s'han de veure influenciats en la seva recerca de la identitat sexual", van afirmar en una declaració conjunta signada. Diversos cercles evangèlics també s'han

mostrat contraris a la mesura educativa que fomenta l'acceptació de la diversitat sexual pel curs escolar 2015.

Les partidàries del programa governamental de Stuttgart han titllat la petició i el posicionament de les esglésies d'intolerant i irrespectuós, ja que, asseguren, si es volen promoure mesures en contra de qualsevol tipus de discriminació i a favor de la convivència, la diversitat afectiva ha de tenir més espai a les aules. Des del mes de gener, també s'ha engegat una contrapetició que dona la benvinguda a la intenció del govern del *Land*. Ja ha recollit prop de 57.000 signatures i reclama que l'alumnat tingui tot el dret de conèixer amb normalitat les persones lesbianes, gais, bisexuals, transgènere, transsexuals i intersexuals. L'iniciador de la petició és un ciutadà anomenat Bastian Burger. 4

Winfried Kretschmann, president regional dels Verds i líder del govern de coalició de l'Estat de Baden-Württemberg, durant un acte a una institució de l'Església protestant / BLU-NEWS.ORG

Campanya xenòfoba

Mentrestant, els socis bavaresos de la CDU també han iniciat una campanya xenòfoba contra les persones migrants de Romania i Bulgària, que aquest any han accedit a l'espai Schengen amb la resta de països de la UE. El partit que lidera Horst Seehofer acusa les migrants -referint-se, sense anomenar-la, a la comunitat romaní- d'abusar de l'estat del benestar alemany i proposa que es limitin les prestacions socials. Una mesura del tot il·legal i basada en una realitat totalment inexistente, però que ha aïllat el discurs racista.

L'eutanàsia i l'avortament a debat

En l'àmbit federal, tot i formar govern de coalició amb les socialdemòcrates de l'SPD, la cancellera Angela Merkel planteja impulsar, durant aquesta legislatura, una llei per restringir les cures paliatives i per penalitzar el suïcidi assistit i impedir que les organitzacions d'assistència a l'eutanàsia, com Dignitas, puguin actuar. Coincidint amb la reforma de Gallardón a l'Estat espanyol, Merkel ha reobert el debat sobre l'avortament, un dels camps de batalla històrics de la dreta catòlica europea. Tot i que, per ara, la CDU no es planteja reformar la legislació actual -que permet la interrupció voluntària durant el primer trimestre de gestació-, la cancellera vol prendre mesures contra el dret de la dona a decidir sobre el seu propi cos, que considera immoral.

ORIENT MITJÀ // LA DIVISIÓ ENTRE LES FORGES POLÍTiques LIBANESES DAVANT EL CONFLICTE SIRIÀ DETERMINA CADA COP MÉS LA VIDA POLÍTICA I SOCIAL DEL PAÍS DEL CEDRE

El Líban imposa el toc de queda a la població refugiada

Oriol Andrés i Nico Lupo

Beirut (Líban)

@oriolandres / @niluso

“Després de les set de la tarda, no podem sortir al carrer si no és per una necessitat bàsica. Només puc sortir si tinc algú malalt o que s'està morint. En canvi, si vull anar a buscar cigarretes, m'he d'amagar. Si em veuen, potsers em peguen”. Sense pena ni ràbia, amb resignació, així descriu en Mohamed el toc de queda que, des de fa pocs mesos, impera a Jezzine, la localitat libanesa on viu des de fa menys d'un any.

Com a Jezzine, desenes de municipis i pobles del Líban han col·locat pancartes i cartells a diverses vies per informar de la prohibició per a les persones *estrangeres* de sortir al carrer durant les hores de foscor. Encara que s'utilitzi un eufemisme, al Líban tothom sap que *estrangera* vol dir *siriana*. És el cas de Mohamed, que va marxar de Síria per fugir de la guerra. Només aconsegueix feines ocasionals com a pintor i es veu obligat a viure amb la seva dona i la seva mainada en un local que comparteix amb quatre famílies més. En total, 23 persones viuen en un espai de prop de 70 metres quadrats, pels quals paguen 600 dòlars al mes. En els escassos trenta metres del carrer sense sortida on hi ha el local, trobem tres garatges més llogats a famílies sirianes.

Jezzine es troba en una zona muntanyosa al sud de Beirut, aproximadament a una hora de conducció de la capital. És una població preeminentment cristiana i conservadora i l'arribada massiva de refugiades sirianes, la majoria de les quals són musulmanes sunnites, ha generat por i desconfiança. Prop de 2.000 persones provinents de Síria viuen actualment en aquesta petita població de menys de 5.000 habitants.

Khalil Kharfous n'és l'alcalde. Assegura que el tema de la gent refugiada és, sobretot, una qüestió de drets humans. Tanmateix, acte seguit, afegeix que, de cara a evitar “problemes”, cal “posar en marxa regulacions i normes per organitzar la seva estada a Jezzine”. “S'han produït alguns incidents durant l'any passat i aquest any. Un parell o tres de baralles entre locals i sirians... i hem atrapat un parell de persones robant. Només intentem prevenir”. El batlle prossegueix: “No es tracta d'un toc de queda oficial. Només els diem: millor que no sortiu de nit perquè tenim patrulles i... ja sabeu... A Jezzine, a la nit, tampoc no hi ha gaire gent libanesa que surti al carrer, especialment a l'hivern. Així doncs, els enviem el missatge de manera molt suau. Perquè, si passés alguna cosa, llavors, seríem molt agressius... ferms, vull dir. Si hi ha un accident i no es fa res, després n'hi haurà molts més. Sigueu conscients que no és fàcil integrar dues societats diferents”.

“Només els diem: millor que no sortiu de nit perquè tenim patrulles i... ja sabeu...” declara l'alcalde de Jezzine

Probablement no és oficial perquè, tot i que els cartells i les pancartes es trobin a espais públics, la mesura no és legal, tal com observa Yara Chehayed, membre del Moviment Antiracisme, amb base a Beirut. Chehayed assegura que aquestes mesures poden progressar gràcies a la inacció de l'Estat a l'hora de donar resposta a l'entrada desbordant de refugiades al país. “Davant l'absència del govern, ells apliquen aquestes mesures. És pura propaganda política, però és una mesura il·legal i racista que vulnera els drets humans”.

Mohamed, al centre de la imatge, al garatge compartit on viu amb la seva dona i la mainada / ORIOL ANDRES

Des que es va iniciar el conflicte a Síria, gairebé farà tres anys, l'ONU ha registrat més de 2,3 milions de persones refugiades. Principalment, a Jordània, Turquia, l'Iraq, Egipte i el Líban, país -aquest darrer- que, tot i ser el més petit, és el que n'ha rebut més. La població siriana inscrita al registre de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR) al país del cedre supera les 860.000 persones, si bé s'estima que la xifra real sobrepasa de llarg el milió. Al Líban, la població ronda els quatre milions de persones, fet que significa que, en un període de temps molt curt, el país ha rebut un flux de migrants proper al 25% de la població.

Els llaços entre Síria i el Líban han estat, històricament, estrets. No obstant això, la relació ha estat agredolça. Per una banda, hi ha matrimonis mixtos i relacions familiars, d'amistat i de negoci entre ambdues comunitats. Per l'altra, Síria va ocupar el

Líban durant 30 anys i les atrocitats que va cometre el seu exèrcit, especialment durant la guerra civil, encara es recorden. Sobretot a les regions de l'interior del país com el Shuf, on trobem la localitat de Jezzine. Per això, les reaccions davant l'arribada massiva de població refugiada han estat disperses. Mentre algunes poblacions s'han abocat a l'acollida, d'altres han rebut les famílies novvingudes amb reticències. Fos quina fos la reacció inicial, el cert és que, finalment, la situació ha esdevingut conflictiva arreu del país arran de l'elevada xifra de refugiades.

A més, l'Estat libanès ha desaparegut completament al llarg d'aquest temps, una crítica que comparteixen tant l'alcalde de Jezzine com Yara Chehayed. “No hi ha cap pla per part del govern, per això hem hagut de prendre mesures nosaltres”, es justifica el batlle Kharfous. Per la seva banda, l'activista assegura: “Necessitem una acció ferma del govern. Tenen la capacitat de

ecofestes
Solucions ecològiques per a les teves festes!!

93 837 15 48
www.ecofestes.com

prendre decisions i els diners. A més, cal que transmetin un missatge que digui que no es tolerarà cap tipus d'agressió contra els refugiats. Fins ara, l'Estat no ha pres en consideració les queixes". Tant el Moviment Antiracisme com Human Rights Watch han documentat un augment progressiu de les agressions contra les persones d'origen siria.

Tanmateix, per ara, no sembla pas que l'Estat libanès tingui capacitat per reaccionar. El país es troba enfonsat en l'enèsima crisi de govern, amb un parlament incapaç d'assolir una majoria suficient per conformar un nou executiu des de fa nou mesos. La divisió entre les forces polítiques libaneses davant el conflicte siria determina cada cop més la vida política, social i econòmica del país, entre gent partidària i opositora al règim de Baixar Al-Assad. No només condiona les negociacions per formar un nou executiu, sinó que està creant fissures en la societat, té relació directa amb l'augment de la violència al país i ha estat clau per l'empitjorament de l'economia local, molt basada en el turisme i els serveis.

En un període de temps molt curt, el Líban ha rebut un flux de migrants proper al 25% de la població

Amb aquest escenari, el col·lectiu de persones refugiades ha esdevingut el cap de turc. Entre d'altres coses, se les acusa de robar la feina a la població libanesa pel fet d'haver d'acceptar -per necessitat- salaris molt inferiors als habituals; d'estar empobrint el nivell educatiu a l'educació pública (escassa i ja anteriorment poc valorada) amb l'entrada de mainada siriana al sistema, i se les responsabilitza de l'augment dels lloguers (que generen lucre desorbitats per a les propietàries libaneses).

Per Mustafa, que també viu refugiat amb la seva família, però a Houmal (a la regió de Mont Líban i cor del cristianisme al país), on també s'ha aplicat el toc de queda, la cosa és clara: "Com a forans, ens culpen de tot el que passa aquí. Vivim com a estrangers, ens humilien". Un altre libanès de la mateixa regió, des del seu cotxe, assenyala les dones velades d'origen siria que s'han instal·lat a la zona i que caminen pels carrers del seu poble. "Nosaltres no estem acostumats a tenir aquestes persones per aquí", diu, de

camí cap a Beirut i posant en relleu el seu rebuig vers la gent refugiada.

Per a la psicoanalista i investigadora libanesa Reina Sarkis, la por permanent cap a l'altre i cap a la persona diferent que afecta la població libanesa des del final de la guerra civil -que es va tancar en fals i va mantenir la divisió sectària de la societat- és la principal raó del sorgiment de les mesures infames amb què s'està castigant la comunitat siriana: "A qualsevol hora del dia o de la nit, pots veure persones sirianes al carrer. Els libanesos saben que

es troben en una situació d'emergència, sense mitjans per sobreviure. I la gent se sent insegura i espantada de patir robatoris o agressions. En un país com el Líban, on tot adquireix una dimensió política, hi ha paranoia, agressivitat i por".

A Jezzine, preguntat pel toc de queda, Suleiman reflexiona, mentre fuma amb un narguil en un bar cèntric: "L'hivern ha arribat i, ara, aquí no hi ha moltes oportunitats de feina. Aquestes famílies tenen fills i els han d'alimentar; per tant, quan hi ha poques vies d'ingressos... és molt arriscat". ◀

En Mustapha, amb el seu germà i la seva dona, a la porta del local on habiten des de fa 10 mesos a Houmal / ORIOL ANDRES

Els treballadors estrangers no tenen dret a estar al carrer de les 9h de la nit a les 6h del matí, resa la pancarta, a Houmal / ORIOL ANDRES

El precedent palestí

A diferència de Jordània o l'Iraq, al Líban no s'ha autoritzat la creació de camps de refugiades. Entre les principals raons de la negativa del govern hi ha la por, especialment entre la població cristiana i la musulmana xiïta, que es repeteixi el que anomenen el precedent palestí.

Després de la guerra entre Israel i Palestina de 1948, el Líban va acollir gairebé mig milió de refugiades palestines, que va repartir en dotze camps. A principis dels setanta i, en bona mesura, arran de la debilitat del govern, l'Organització per l'Alliberament de Palestina, liderada per Yasser Arafat, pràcticament actuava com una entitat independent dins el Líban, fins al punt de desafiar l'Estat, llavors dominat per partits cristians conservadors. Aquest enfrontament, entre d'altres raons, va desembocar en la guerra civil libanesa (1975-1990). Encara avui, molts sectors cristians culpen la població palestina de la llarga guerra, tot i que es van retirar l'any 1982.

La por es va renovar el 2007, quan un grup gihadista es va atrinxer al camp de refugiades de Nahr Al-Bared i va combatre l'exèrcit durant 105 dies. Malgrat les moltes incògnites del cas, l'episodi va quedar gravat com una advertència a l'imaginari de la població cristiana i xiïta. El temor al gihadisme violent, que finalment ha arribat al Líban amb els atemptats a l'ambaixada de l'Iran i als barris del cinturó xiïta de la ciutat, ha estat molt present. I també la por davant un augment estable de la població sunnita -moltes refugiades ho són- que desestabilitza el precari ordre demogràfic i confessional que regeix l'estructura política, administrativa i social del Líban. Cinquanta anys després de la seva obertura, els camps de refugiades palestines són guetos vigilats on abunda la pobresa i la violència, i on escassegen els drets.

ja som

1885

subscriptores

informa't, constrasta, comparteix i... subscriu-t'hi

Directa

GRÈCIA // EL PAÍS HEL·LÈ ENTRA AL SETÈ ANY DE RECESSIÓ AMB UN ATUR QUE FREGA EL MÀXIM HISTÒRIC DEL 28%

Una Grècia devastada assumeix la presidència rotatòria de la UE

tants del país vivia per sota el llindar de la pobresa segons dades del Ministeri de Finances grec. De tota aquesta gent, més de 65.000 persones sobreviuen amb menys de tres euros per dia i 102.000 persones obtenien ingressos que oscil·laven entre els 1.000 i els 2.000 euros l'any. Segons l'agència d'estadístiques de Grècia, des de finals de 2012, les mesures d'austeritat han reduït el mercat de treball en un 20,8% -s'han destruït prop de 870.000 llocs de treball des de 2009- i han expulsat més d'un 40% de la població activa del sistema de seguretat social nacional.

Gairebé un milió dels 11,3 milions d'habitants de Grècia vivia per sota el llindar de la pobresa l'any 2012

Lee C. Buchheit, un reconegut expert jurídic del despatx nord-americà Cleary Gottlieb Steen & Hamilton involucrat en la reestructuració del deute que acompanya el segon rescat de Grècia, va afirmar a la DIRECTA que la crisi de deute de la zona euro encara no ha acabat: "Val la pena recordar que no s'ha cancel·lat ni un sol euro del deute dels països afectats". El que ha canviat, diu Buchheit, és la identitat dels prestadors. "El sector privat ja ha estat indemnitzat, a través dels préstecs al govern fets per la UE i l'FMI, que ara cobra el govern als contribuents". Canviar la identitat del creditor no resol el problema del deute, afirma Buchheit. El desembre passat, l'economista britànic Philippe Legrain va dimitir del seu càrrec com a cap de l'Oficina de Consellers de Política Europea (BEPa en les seves sigles en anglès), un òrgan assessor del president de la Comissió Europea, José Manuel Durão Barroso. Una setmana després de la renúncia, va

pronunciar un discurs a Atenes, on culpava els líders europeus de l'elevat cost social de les seves mesures econòmiques. "Grècia no pot pagar els deutes en la seva totalitat. Per tant, la qüestió no és si el deute grec serà cancel·lat, sinó quan i com", va declarar Legrain a través d'una entrevista per correu electrònic.

Mentrestant, el govern grec insisteix en dibuixar un escenari esperançador i preveu el retorn del país al creixement positiu aquest 2014. El Ministeri d'Hisenda assegura que Grècia marcarà un superàvit primari del 0,6%. L'optimisme del govern conservador d'Antonis Samaras, però, no encaixa amb les previsions de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) que preveu una contracció del 0,4%.

L'AUTOGESTIÓ SANITÀRIA

Malgrat el possible gran vot de càstig a les eleccions europees del mes de maig, el govern grec sembla decidit a continuar amb les retallades i la destrucció de llocs de treball. El següent pas és la transformació i privatització de la seguretat social i la sanitat pública en un servei d'assegurances de salut privades, una reforma que deixarà sense cobertura mèdica i exclourà del servei centenars de milers de persones. "La política d'austeritat és un error", afirma el cardiòleg Giorgos Vichas, un dels responsables de la creació de la Clínica de la Comunitat Metropolitana al barri d'Ellinikon d'Atenes, un hospital establert en barracons preconstruïts per un grup de noranta metges voluntàries, que ofereix atenció mèdica i medicines de manera gratuïta i que ha tractat prop de 20.000 persones durant els seus 23 mesos d'existència. "Les persones que han aplicat les mesures d'austeritat no han comès cap error. Aquests resultats són exactament els que tenien com a objectiu, en els que creien". Segons afirma Vichas, "aquest és el futur d'Europa". ◀

Apostolis Fotiadis
Atenes

@Balkanizator

Grècia va encetar la presidència semestral de la UE amb una cerimònia a Atenes, on van assistir les integrants de la Comissió Europea. Les protestes que es van formar davant l'edifici del rectorat de la Universitat d'Atenes -el govern va suspendre el dret de reunió pública i de manifestació en una zona molt àmplia del centre de la ciutat per raons de seguretat- van ser reprimides per la policia amb gasos lacrimògens. Però, com inicia Grècia aquesta presidència rotatòria?

El 2010, els països de l'eurozona i el Fons Monetari Internacional (FMI) van acordar un rescat de 110 bilions d'euros per a Grècia, supeditat al compliment d'una severa consolidació fiscal, a privatitzacions i a reformes econòmiques per

reforçar la competitivitat. El va seguir, el 2012, un segon pla de rescat de 130.000 milions, amb una reestructuració del deute i mesures d'austeritat addicionals. La recepta de la troika, l'ens que forma l'FMI juntament amb la Comissió Europea i el Banc Central Europeu, aviat es va transformar en una política de terra cremada. Grècia ha entrat al seu setè any de recessió aquest 2014, amb un atur a tocar del màxim històric del 28% i una desocupació juvenil que supera el 65% -davant el 7% de quan es van començar a posar en pràctica les mesures d'austeritat. Avui, s'especula amb un tercer rescat.

LA IMPLOSIÓ SOCIAL

La desregulació del mercat laboral, una fiscalitat dura i les reformes del sector de la sanitat han trencat profundament el teixit social fins al punt que moltes persones es pregunten si l'austeritat ha provocat una crisi humanitària. El 2012, gairebé un milió dels 11,3 milions d'habi-

Antonis Samaras (a l'esquerra) i José Manuel Durão Barroso durant una conferència de premsa a Brussel·les el 3 de desembre / GOULIEMOS ANDONIOU

apunta't a l'ecologisme social
ecologistesenaccio.org/catalunya

300 grups lluitant per un món sostenible i just

/ NÚRIA FRAGO

EXPRESSIONS

El Tastautors retorna als orígens per celebrar el seu desè aniversari

Roigé i Feliu Ventura encetaran, divendres 17 de gener a la Sala Sarau de Cardedeu, una nova edició del Tastautors, el cicle que reivindica la cançó d'autoria en petit format.

Sara Blázquez
@La_Directa

El Tastautors, el cicle de músiques de petit format dels Països Catalans, celebra el seu desè aniversari. Impulsat per l'Associació Cultural l'Esquellot, arrencarà aquest divendres amb les actuacions del cantautor Roigé i de Feliu Ventura, que celebra vint anys als escenaris presentant *Vers l'infinit*. Serà el primer de quatre divendres musicals a la Sala Sarau i al Centre Cultural de Cardedeu.

“Per celebrar les deu edicions del cicle, hem volgut recuperar alguns dels artistes que ja hi havien passat i retornar i reivindicar els orígens, la cançó d'autor”, explica Marta Cordoní, una de les organitzadores, membre de l'Associació Cultural l'Esquellot, l'entitat que organitza el cicle musical des de 2005.

L'objectiu de l'Associació Cultural l'Esquellot, organitzadora del cicle, és dinamitzar la cultura popular catalana

La primera nit combinarà la música del cantautor “no tan conegut, però més proper” Roigé, que ha editat la seva primera maqueta, *La desfossilització*, amb amb un “artista de bandera” de la cançó d'autor, Feliu Ventura, que retorna al cicle, acompanyat de Borja Penalba, per presentar *Vers l'infinit*, mentre celebra vint anys dalt dels escenaris. La segona cita, el 24 de gener, és amb Isaac Ulam -que presenta la seva proposta artística de folk més psicodèlica- i amb l'espectacle *Gràcies, Ovidi!*, amb Arturo Gaya, de Quico el Cèlio, el Noi i el Mut de Ferreries. Un homenatge a Ovidi Montllor, però també al cicle de concerts, que va néixer el 2005

amb l'objectiu de recuperar la figura del cantautor alcoià i donar-la a conèixer a una generació que llavors tenia vint anys i per la qual era desconegut.

La programació continuarà el 31 de gener a la Sala Sarau amb la presentació d'*Em perdono*, de Solé, que a través de la música i el sentit de l'humor explica les misèries d'un artista abatut, però que no ha perdut l'esperit de seguir amb la seva vocació. Tancaran la nit Cesk Freixas, Pau Alabajos, Meritxell Gené, Jordi Montañez, Andreu Valor i Josep Romeu amb *La Cançó Necessària*, un projecte provocat per l'entitat l'Esquerda de Granollers, que organitzava el cicle Cants i Autors, també amb la finalitat de recuperar la cançó reivindicativa.

L'últim concert, el “més gros”, es traslladarà al Centre Cultural de Cardedeu (CECUCA) el 7 de febrer. Hi actuaran Joan Dausà i els Tipus d'Interès i els viga-

tans La iaia. “Ja havien passat pel cicle en altres edicions i el públic els havia gaudit molt”, diu Cordoní. Joan Dausà i els Tipus d'Interès és una proposta que combina les cançons del polifacètic Dausà amb un conjunt de músics com Martí Maymó (Manel), Carol Duran (La Carrau) i Eloi Isern. La iaia ja va passar pel Tastautors quan tan sols tenia una maqueta editada. Aquesta vegada, són un dels plats forts de la darrera nit. Presenten *On és la màgia*, el seu darrer disc, que vol trencar amb tota la resta sense perdre el nord.

El cartell és fidel als orígens, però amb el pòsit de tota la seva trajectòria. El preu dels concerts és de 7 euros (6 euros si es compra l'entrada anticipada, menys en el cas de l'últim dia, que costarà 15 euros i 14 euros anticipada). Per anar escalfant motors, l'Espai Cultural i Gastronòmic Tarambana ha acollit els tres concerts de

Quico el Cèlio, el Noi i el Mut de Ferreries, en un moment de la seva actuació al Tastautors de l'any passat. Enguany Arturo Gaya torna al cicle amb l'espectacle *Gràcies, Ovidi!*
/ DAVID PERELL

l'Off Tastautors. El 27 de desembre, hi va actuar Jaume Arnella i, ja durant el mes de gener, Titot i David Rosell i Quart Primera.

L'Esquellot és una entitat sense ànim de lucre que, tot i que es dedica principalment a organitzar el cicle de música Tastautors, també organitza xerrades puntuals i altres activitats de reivindicació nacional dels Països Catalans a Cardedeu, com la marxa de torxes per la independència del 10 de setembre o l'organització de busos per anar a les manifestacions de Perpinyà, València i altres. “Al cartell del Tastautors, hi ha representants d'arreu dels Països Catalans que s'expressen en llengua catalana. Són actuacions de petit format amb entrades a preus populars”, diu Cordoní. L'objectiu de l'associació és dinamitzar la cultura popular i despertar una consciència nacional i social a favor de l'autodeterminació i la justícia social. ◀

EXPRESSIONS

“El poble egipci sap que, amb la força popular, ha aconseguit tombar dos presidents”

Entrevistem Marc Almodóvar, periodista i documentalista que, amb el llibre ‘Egipte rere la barricada’, ens submergeix a una realitat complexa i, sovint, massa desconeguda. Després d’un any i mig d’escriptura, de la mà de Virus Editorial, apareix aquest treball indispensable per comprendre un país que encara té una revolució pendent.

Albert Alexandre Mestres
@La_Directa

Quin és el perquè del llibre?

Durant l’última temporada que vaig ser a Egipte, vaig estar treballant com a freelance periodístic per diversos mitjans. Al cap de sis mesos de dur a terme aquesta feina, vaig sentir una gran frustració per la incapacitat dels grans diaris d’explicar la complexitat del procés polític que s’estava vivint Egipte i a tants altres països: la manca d’espai, la manera d’enfocar les notícies, la banalitat amb què es tracten molts temes... Davant d’aquesta frustració, vaig considerar que s’estava desaprovechant una gran història i vaig començar a plasmar pel meu compte una realitat polièdrica que no podia escriure als articles de 4.000 caràcters.

El llibre surt ara per algun motiu relacionat amb el moment que viu Egipte actualment?

En part, sí. Al tancament del llibre, volia explicar que els Germans Musulmans (GM) representaven una perpetuació de l’antic règim de Mubarak, sobretot pel que fa a les polítiques econòmiques, socials i repressives. Aquest havia de ser el meu final: l’acord entre el govern egipci dels GM i les institucions de l’FMI per l’emissió d’un préstec per valor de 4.800 milions d’euros. Tot i això, quan estava a punt de tancar el llibre, va sorgir el moviment Tamarrod i es va produir la deposició militar de Mursi. No és que les mateixes polítiques tornin, sinó que, de la mà dels militars, tornen els mateixos agents polítics de l’era Mubarak.

En algun moment, el llibre planteja la idea que el procés revolucionari podria ser una mena de muntatge de l’exèrcit per derrocar el poder incipient de Gamal, el fill de Hosni Mubarak.

Dins les cúpules del règim, hi havia un gran malestar i disconformitat per la manera com

Mubarak estava posicionant el seu fill Gamal com a successor. I no només això, sinó que, entre els militars, també hi havia molta preocupació per la manera com Gamal estava introduint els seus amics dins les esferes del poder econòmic. Quan arriba la revolució, els militars veuen l’oportunitat perfecta per carregar-se Gamal. Això no significa que els militars hagin volgut la revolució o l’hagin promoguda, però sí que és cert que, davant els condicionants polítics que s’han anat succeint al llarg de la revolució, sempre han optat per l’opció que més els convenia.

“Hi ha un intent de convertir el que era una revolució social en una revolució tan sols política”

Dins aquest entramat de pugnes pel poder, on queda la veu popular?

Des del principi de l’esclat popular, els GM i l’exèrcit van treballar durament i amb moltes presses perquè el que era un procés revolucionari es convertís en un procés de transició. D’aquesta manera, els islamistes i els militars van lliurar una batalla on els revolucionaris del carrer eren titllats d’avalotadors, gamberros i putes i només eren veritables revolucionaris els que deien coses a favor seu. Què en queda, de la revolució, actualment? Evidentment, s’ha produït un canvi de xip i, avui dia, és quasi impossible tornar a la situació del règim de Mubarak. El poble egipci sap que, amb la força popular, ha aconseguit tombar dos presidents. La revolució ha aconseguit victòries que abans haurien estat totalment impensables: lleis de salaris mínims i salaris màxims, sentències judicials contra les privatitzacions dels anys 90, derogació de la llei d’emergència... Són victòries pírriques i amb poca -o nul·la- capacitat real, però la seva sola existència ja és significativa de la dialèctica que hi ha.

/ ROBERT BONET

Podem parlar d’una revolució democràtica?

Hi ha un intent de convertir el que era una revolució social en una revolució tan sols política. El lema principal de la revolució era *Pa, llibertat i justícia social*. La gent que es va alçar el 25 de gener de 2011 ho va fer contra la repressió policial, contra l’abús polític i per la dignitat. Quan era al carrer, treia la càmera i la gent feia cua per expressar les seves demandes; hores i hores de gravació durant les quals ni una sola persona em va dir que el que volia fos votar. Amb això no vull dir que no es demanés democràcia, però, a Egipte, un poble on el 40% de la població viu sota el llindar de la pobresa i el 25% sota el de l’extrema pobresa, la revolució anava més enllà. A diferència del que es pensa des d’un Occident neocolonialista, estem parlant d’una societat que demanda moltes coses que, probablement, són molt més essencials per la democràcia que votar.

Durant els mesos calents de les primaveres àrabs, es va parlar molt de la importància del ciberactivisme. Quin pes creus que va tenir en el cas egipci?

Es va vendre la revolució com si l’haguessin duta a terme ciberactivistes. La majoria eren nois de classe alta que s’asseien a casa seva i escrivien cròniques sobre el seu malestar a Egipte. El seu paper està molt bé, però allò no era la revolució, era un punt entre milions. Voler creure que la revolució s’ha fet a través de Twitter i Facebook és molt hipòcrita, sobretot perquè Internet, durant els primers divuit dies d’esclat popular, va estar tallat durant deu dies i la gent seguia al carrer; de fet, en va sortir més i tot. Dels 40 milions de perso-

nes que viuen sota el llindar de la pobresa, la majoria no tenen Internet a casa.

Quin va ser el paper de la dona durant la revolució?

Una de les onades més fortes que van desencadenar la revolució va ser la que va dur a terme el moviment obrer el 2008 a Mahalla El-Kubra. Allà, les dones, davant la passivitat dels seus companys que no s’atreïen a complir l’acord d’anar a la vaga, van sortir i van cridar: “Les dones som aquí, on sou el homes?”. Moltes mobilitzacions obreres van ser liderades per dones, tot i que el percentatge d’ocupació femenina no era majoritari.

I com eren vistes les dones acampades?

Trencaven amb els prejudicis socials de molts que creien que aquelles dones havien d’estar a casa tancades cuidant els fills. De fet, el paper de la dona era tan preponderant que, poc temps després de la caiguda de Mubarak, els militars van detenir un grup de dones i els van fer el que, de manera eufemística, van batejar com a testos de virginitat. En realitat, es tractava d’agressions sexuals que tenien com a finalitat estigmatitzar la participació de la dona i atemorir-la. El militar que va justificar les violacions era Abd el-Fatah el-Sisi, un home que, a la llarga, ha resultat ser el gran líder de la *revolució*. Això demostra que les dones tenien una participació preponderant. ◀

Egipte rere la barricada
Marc Almodóvar
Virus, 2014

Presentació del llibre:

dijous 16 de gener a les 19:30h a Virus editorial
Junta de Comerç, 18. Barcelona
Bloc de Marc Almodóvar:
egiptebarricada.blogspot.com

L'art, un joc d'intercanvi inesgotable

La Santa Pintada, un espai creatiu del barri barceloní del Born, acull una exposició d'Alexandra Chaves

Júlia Bacardit
@La_Directa

La Santa Pintada acull l'obra d'una artista jove cada mes i, aquest divendres 10 de gener, Alexandra Chaves hi inaugura la posada en escena de les seves il·lustracions naïf i minimalistes, de manera conjunta amb altres propostes d'expressió. L'exposició parteix de la interacció entre creació i recepció, estímul i resposta artística. De fet, l'artista planteja la seva obra com un joc d'intercanvi inesgotable. Per aquest propòsit, la il·lustradora acompanya els seus dibuixos d'un bloc on el públic escriu el títol que els inspira cada obra, sense pressions ni influències, de la manera que vulguin i en la llengua que vulguin.

CARBONET I BLOCS

A més de l'exposició regular d'Alexandra Chaves, l'espai també mostra dibuixos elaborats per la mateixa autora fruit de la col·laboració amb el bloc literari Elsdaldalt, on tres amants de la literatura ressenyen i parlen d'escriptors de tots els temps, des d'Auster a Camus, passant per Unamuno. Per poder mostrar la interacció entre literatura i dibuix, les membres d'Elsdaldalt presentaran una selecció de fragments de literatura nord-americana contemporània -s'exhibirà una selecció de textos curts de Lydia Davies, David Foster Wallace i altres autors i autores significatives-, que aniran acompanyats per les il·lustracions de Chaves. El joc d'intercanvi entre la paraula, el so i la imatge,

doncs, s'articularà al voltant de la narrativa nord-americana contemporània.

Seguint aquesta idea d'interaccionar la proposta plàstica amb la tecnològica i les diverses arts, l'artista lliga la seva exposició amb el bloc Barcelonogy, editat per Gabriela Zea Nadal. La idea neix de la voluntat d'explicar Barcelona a les visitants i de posar èmfasi en les realitats de la ciutat que no surten a les guies: les diferències entre barris, la precarietat en què viu la gent gran i les migrants residents als barris del Raval o de Sant Pere i l'especulació a Ciutat Vella. Zea Nadal promou una imatge de la ciutat que va més enllà de la façana. El bloc recull entrevistes i dibuixos sobre les diferents imatges que cadascú es

L'exposició de Chaves parteix de la interacció entre creació i recepció, estímul i resposta artística

crea de Barcelona; des de la platja a Vallvidrera, passant pel Gòtic o per Roquetes. Com diu Zea Nadal: "M'agrada que la base de Barcelonogy sigui les entrevistes on diferents personatges expliquen què significa Barcelona per a ells i quina és la seva contribució a la ciutat. L'objectiu de Barcelonogy és investigar, de la manera més interessant i entretinguda que sigui possible, les múltiples identitats de Barcelona i dels seus habitants".

Mitjançant l'eix transversal de l'exposició, també es presentarà el projecte

A dalt, exposició d'Alexandra Chaves. Al centre, un racó de l'espai creatiu. A sota, un moment de la ruta 'El Born medieval' organitzada per La Santa Pintada

Líneas negras sobre blanco, una altra col·laboració de l'artista, aquest cop amb l'escriptora Marta Rodríguez Iborra. La idea és mostrar, mitjançant projeccions, el pas de les il·lustracions als poemes i a la inversa. És a dir, com, de cada poema, en surt un dibuix i, d'un dibuix, en surt un altre poema.

ESPAI DE JOVES ARTISTES

Les encarregades de l'espai creatiu La Santa Pintada treballen sense subvencions i enfronten de cara les penúries econòmiques del món de la cultura. De fet, aquest espai sorgeix de l'impuls de tres il·lustradores que, després de no trobar un espai al món laboral, van decidir llogar un taller per poder treballar. La casualitat va fer que, davant, hi hagués una estàtua de Santa Maria de Cervelló, motiu pel qual, després d'arreglar-lo, van decidir donar aquest nom a l'espai: La Santa Pintada. ◀

+info:

La Santa Pintada
C. Cirera, 2, Barcelona.
www.facebook.com/LaSantaPintada
lasantapintada.wix.com
www.elsdaldalt.com
www.barcelonogy.com

ger
ENTITAT
CULTURAL I
ESPORTIVA

C/ del PI 25, Ribes (Garraf), Països Catalans
08810. Tlf: 93 896 12 00. ger.mesvilaweb.com

...aquest estiu posem la directa amb la nova web
www.entitatger.cat

Creació i creixement
de les cooperatives de treball

Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya

www.cooperativestraball.com

tinta sonora
IL·LUSTRACIÓ | SAMARRETES | COMERS JUSTS

www.tintas sonora.com
info@tintas-sonora.com
TELÈFON 655202158

+ = X

La nostra suma
MULTIPLICA

eco5 GRUP COOPERATIU
www.grupcooperatiu.com

“Entrar en un lloc abandonat és entrar dins una gran incògnita”

‘Casas para todos’ explica les conseqüències de la bombolla immobiliària a l'Estat espanyol a través de l'observació de paisatges buits.

Gereon Wetzel és va graduar en arqueologia a la Universitat de Heideberg (Alemanya), però de seguida va veure que era molt més interessant explicar la història amb imatges. Molt proper a Catalunya, la seva dona és catalana, ha dirigit altres documentals com *Castells*, sobre la Colla Joves Xiquets de Valls, o *El Bulli, cooking in progress*, sobre el restaurant de Ferran Adrià. Parlem amb ell sobre el seu darrer treball *Casas para todos*, una mirada alternativa a la crisi immobiliària.

Manel Ros Salvador
@La_Directa

Per què vas decidir fer un documental com aquest?

M'agraden aquests llocs abandonats. Generen curiositat i ganes d'entrar-hi perquè no hi ha ningú; són llocs molt interessants visualment i també a nivell auditiu. Els sentits estan molt més sensibilitzats davant el que passa quan no hi ha res. És com entrar dins una gran incògnita. Aquesta era la raó, abans de pensar en la dimensió política i social; cinematogràficament, m'atrauen molt aquesta mena de llocs.

Què vol dir que t'atrauen auditivament i visualment?

Hi ha silenci, però el silenci total no existeix. Allà, pots escoltar el vent jugant amb el plàstic i les restes de les obres. Tens els sentits molt oberts. I visualment, m'ha recordat bastant aquesta pel·lícula de Will Smith, *Sóc l'legenda*, on el protagonista s'ha quedat sol a Nova York l'any 2.000 i pico i es comença a trobar amb tot d'animals, la natura, etc. Això és un tema molt humà, aquesta visió que tu seràs l'única persona del món.

Tu ets arqueòleg, de fet. Apliques la metodologia de l'arqueologia als teus documentals?

El meu camí ha estat una mica estrany perquè, quan vaig acabar la carrera d'arqueologia, vaig començar a estudiar cinematografia a l'escola de Munich. En principi, volia fer documentals sobre arqueologia o, almenys, millorar el programa que hi havia a la televisió, que creia que era

molt dolent. Però, quan vaig entrar en aquesta escola, vaig començar a pensar més artísticament i vaig entrar al món del documental d'autor, és a dir, a explicar les coses filmicament amb imatges i que no semblis un reportatge. Explicar històries amb imatges. Precisament, mentre feia aquest documental, els mètodes que havia utilitzat en l'arqueologia em van servir molt. Un dels mètodes ha estat aquest on tu vas en fila amb cinc, sis o 100 persones

“Casas para todos és una pel·lícula per gent que mira de manera activa”

per un camp de patates i reculls tot el que trobes a la superfície. Després, fas un pla d'on has trobat cada cosa i veus que trobes objectes d'èpoques molt diferents: de la prehistòria, de l'edat mitjana, d'avui, etc. Això dona una imatge de tota la gent que ha passat per aquest lloc. És molt superficial, però, alhora, és molt universal. D'algun manera, va passar el mateix amb les imatges que vaig trobar. No hi ha imatges preparades. Jo m'estava esperant, allà,

amb el meu company; hores i hores esperant a veure què passava. De fet, aquests llocs buits encara semblen més buits si hi ha gent, és a dir, si hi ha alguna persona que entra a l'escenari buit de cop i volta.

Tenint en compte un tema tan polèmic com la bombolla immobiliària i les preguntes que genera, sembla que no et plantejés contestar-les, ja que el documental és bàsicament visual. Quin era el teu objectiu?

De fet, és una proposta per afegir una visió de fora a la gent d'aquí. Afegir-la als milers de reportatges, articles i converses sobre aquest tema. Jo no vull explicar-ho al món, perquè aquest tema em resulta massa complicat i m'atreveixo a dir que el periodisme no ho pot explicar millor. Hi ha moltes causalitats i cada lloc té la seva història. A més, el món de les finances és un món molt complicat influït pels EUA i per Alemanya, on el Deutsche Bank va invertir molts diners de manera molt irresponsable. Tot això és tan complex... el que jo vull és ensenyar una imatge més general, parlar més de les debilitats de la raça humana, de la temptació i la tendència de perdre el sentit de la realitat i tot

/ SARAI RUA

Casas para todos
Dir. Gereon Wetzel
(Alemanya 2013)
52 minuts
Per horaris dels propers passis:
www.eldocumentaldelmes.com

això que forma part de la bombolla immobiliària i l'especulació. Això és el que més m'ha interessat. Potser, les persones que vegin el documental es prendran aquest tema d'una manera una mica més emocional, veuran que ha estat una bestiesa, obriran una mica els ulls. Ja pots explicar milers de vegades que hi ha 3,6 milions de pisos buits, que aquest nombre poden explicar molt i, alhora, no expliquen res. De fet, el documental és una mica això, pot explicar molt o no pot explicar res, depèn de com omplis els forats que he deixat per les teves idees, les teves fantasies o les teves projeccions. És una pel·lícula per gent que mira de manera activa.

T'esperaves trobar el que has trobat?

Quan vam entrar en aquest sistema de carrers buits, pensava que no podia ser. No pots ficar al teu cap tot aquest espai i consum de terra. Hi ha coses que sí que esperava com, per exemple, les pràctiques de les autoescoles, però d'altres que no, com els soldats fent pràctiques per aquests espais abandonats. També és un documental sobre la reutilització d'aquests espais. De fet, és una idea positiva perquè la gent els acaba tornant a utilitzar. ◀

LA POCA BROMA

Diari moderat, monàrquic i monoteïsta, fundat abans del pont aeri

Fot: Roger Guillam Pelgri

Incivisme!

Vei enxampat en ple acte incívic

Avui dia, un bon diari no és el que corre rere la notícia, sinó el que fa córrer la notícia rere la seva tonteria banal. És un sistema més econòmic que el de transcriure els teletips que t'envia la policia o El Corte Inglés. Des del nostre continental diari, avui volem obrir una croada contra l'incivisme que impera al barri de Pedralbes de Barcelona, una campanya que recalarà durant uns quants mesos a les nostres pàgines salmó, fins que tingueu tant el cap com un timbal que creixi que, en realitat,

la nostra estúpida mania és notícia. Som-hi, sense més preàmbuls: l'altre dia, un porter del barri de Pedralbes ens va fer arribar la nova moda trapella que recorre Barcelona i que pren el relleu al *balconing* o el *ponting*. Es tracta del *condoning*, que, com deuen haver deduït, consisteix a llençar els preservatius usats des dels pisos superiors als jardins del principal, on els nostres subscriptors llegeixen els articles d'en Xavier Brut de Cigala amb fruïció.

Molt mal fet. No només és indecorós i repugnant, sinó que es pot considerar una apologia de projecte de protoavortament. Consultat el Pare Plàcid, de la confraria de la Germandat Nutrient de la Sacra Termomix, ens ha assegurat que aquesta moda del *condoning* ve de països més desenvolupats com, per exemple, Uganda. Hi hauria d'haver una manera de prohibir que el jovent sense feina emigrés, perquè van a països més liberals i adopten els seus podrits costums.

▶ **El condoning, una nova pràctica incívica, provoca el pànic als pisos principals regis.**
(TENDÈNCIES, pàg. 35)

▶ **Màfies organitzades trafiquen amb burilles de cigarretes i cigars arreplegades a les terrasses de la Rambla de Catalunya. Una burilla de Montecristo pot arribar a cotitzar a 0,50 € al mercat negre.**
(VIURE, pàg. 3)

PER SOBRE DEL BÉ I DEL MAL

Alcaldes de la MAT

ABANDERATS DEL BÉ COMÚ

Alcaldes i alcaldesses de poblacions per a on passarà la MAT van ser convidades per Red Elèctrica a veure el grup Manel a Peralada després de sopar amb un delegat d'aquesta empresa. Deixar-se entabanar amb tan bon gust denota cultura, preparació i entusiasme. **PÀGINA 27**

Jordi Labanda

IL·LUSTRADOR

Gràcies a les seves elegants il·lustracions, que són l'expressió fidel de l'esperit d'aquest diari, Labanda és l'únic il·lustrador en plantilla després de la reestructuració d'aquest nadal. També, perquè no sap dibuixar pobres. **PÀGINA 42**

Cristina de Borbón

TREBALLADORA DE LA CAIXA

Aquests dies tan difícils, la infanta demostra la seva classe evitant fer declaracions. Qui no ha signat mai un paper sense saber què és o ha fet una transferència per error a les Illes Caiman? Des d'aquí, defensarem sempre la presumpció d'innocència. **PÀGINA 28**

Yassimini Segueluin

CAIXERA IMPERTINENT

Porta 4 anys vivint a Catalunya i ja es creu que té dret a tractar amb menyspreu els clients del Condé de Sarrià. L'altre dia va dir "em cago en la teva perucca" a un subscriptor que l'inquiria sobre la legalitat d'unes ofertes de productes semicaducats. La perucca era imitació Baltasar Porcel. Immigració sí, però no així. **PÀGINA 37**

Alfredo Líder Chumirragagas

VÍCTIMA DE CHAVES

Un cambrer de la famosa cocteleria Boudas va cometre l'error de posar una papaia confitada coronant un Daytona Sirtaki que havia demanat el nostre jove col·laborador Quim Monzó. La dictadura chavista està portant a Barcelona una onada d'exiliats polítics que busquen feina d'experts coctelers sense ser-ho. **PÀGINA 53**

MÀRIUS CARGOL

DIRECTOR

2014, l'any del seny

Encetem un nou any que esperem que sigui l'any del seny. Tot i les dades macroeconòmiques, que ens mostren, ara sí, que apareixen els brots verds, no hem d'oblidar que els Mercats demanen fermesa fiscal i estabilitat econòmica. Però, sobretot, després de les turbulències passades, *La Poca Broma* apostarà per l'entesa nacional, el diàleg i el seny. Hem de deixar de banda les picabaralles buides i deixar de fer-nos trampes al solitari. Tots ple-gats hem de fixar-nos en l'exemple de l'emprenedoria i les actituds positives i recolzar-nos en les institucions que han fet gran el nostre país, com la Monarquia, el crèdit a tort i a dret i la corrupció indiscriminada.

No serà gens fàcil, ja que no hi haurà més remei que estrènyer-nos el cinturó i empassar-nos la Constitució i el Constitucional, suportar la cultura de no (tan estesa al nostre país) i escoltar les bajanades d'altres localistes entestats a posar pals a les rodes del Creixement i la Recuperació. Per això i ara més que mai, la línia editorial, tot i la purga d'elements no productius que hem dut a terme, seguirà com sempre, un far que il·lumina el camí del progrés que molts s'entossudeixen a enfosquir. Per acabar, des de la nostra modesta aportació, un altre element d'estabilitat serà *La Poca Broma*, que es mantindrà fidel als seus lectors com cada matí de l'any als seients de la Renfe, amb exemplars gratuïts subvencionats, peti qui peti, amb els diners de tots els contribuents.

Aconsegueixi ara l'autèntica
AMERICANA REVERSIBLE

- ✓ per saber estar en qualsevol situació
- ✓ per emular l'estètica del nostre economista ultraliberal de capçalera

Anvers: bandera de la UE, per proclamar la convivència cívica dels pobles

Revers: estelada, per si les coses canvien massa ràpid

DIUMENGE, LA CARTILLA DE PUNTS AMB
LA POCA BROMA
periodisme compromès

BARRI INTERNET

@Hibai_ — @josianito — @biano

IN MEMORIAM

Recordant Aaron Swartz

L'11 de gener va fer un any de la mort d'Aaron Swartz, un trist aniversari. La lluita per les llibertats a Internet i la defensa de l'accés lliure al coneixement van marcar la seva vida. Va començar molt jove, als catorze anys, com a programador i membre del grup de treball que va escriure les especificacions RSS (un dels estàndards de la web). Un any després, va ingressar a la W3C (World Wide Web Consortium) i va contribuir a definir els estàndards de la web semàntica. Va ser un dels fundadors de Reddit.

Com a activista d'Internet, va dedicar els seus esforços a promoure la cultura lliure i va col·laborar amb Larry Lessig en l'elaboració del primer esborrany de la llicència Creative Commons. Va crear el lloc Watchdog.net, que permet agregar i visualitzar dades sobre els càrrecs polítics. Va ser fundador de Demand Progress, una organització a favor de l'activisme a la xarxa especialitzada en la lluita contra les activitats i les decisions que posin en perill la llibertat a Internet.

Aaron va ser clau per evitar que s'aprovés SOPA, la llei desastrosa i infame amb la qual el govern nord-americà pretenia controlar completament la xarxa per criminalitzar, encara més, les infraccions per drets d'autoria.

El gener de 2011, Swartz va ser arrestat sota les acusacions de crims informàtics. El crim d'Aaron va ser alliberar coneixement

al món: va descarregar quatre milions d'articles científics (a través de la xarxa del MIT) subjectes a *copyright* amb la intenció d'alliberar-los. Aquest acte a favor del coneixement lliure li va costar una sentència absurda de 35 anys de presó i ser tractat com un terrorista. Aquest procés judicial i la condemna el van portar al suïcidi. Aaron serà recordat sempre per tota aquella gent que valorem les llibertats de la xarxa, el moviment de la cultura lliure i la democratització de la informació.

"No hi ha justícia amb lleis injustes. En la gran tradició de la desobediència civil, declarem la nostra oposició a aquest robari privat de la cultura pública. Hem de descarregar publicacions científiques i pujar-les a xarxes de file-sharing". A. Swartz

HAN SOLO

Project Novena: un portàtil completament 'open source'

L'*open source* és una filosofia tradicionalment associada al programari lliure, però, a poc a poc, aquests mateixos principis s'estan intentant aplicar al *hardware*. És a dir, a màquines amb tots els components i dissenys que permetin compartir, modificar i redistribuir els dissenys sense límits.

Així doncs, han creat el primer ordinador portàtil open source; es diu Project Novena. Tot i que encara es troba lluny dels moderns *ultrabooks*, les seves prestacions no estan malament.

Per descomptat, hi havia molts requisits a complir per comptar amb un portàtil totalment open source. Per exemple, tots els components havien de comptar amb documentació oberta i disponible. En el cas dels processadors, solament FreeScale donava la talla, amb manuals de programació molt extensos

que ofereixen totes les garanties per al procés. Tot i això, segons els creadors, la part més complicada va ser trobar panells LCD d'alta gamma que compleixin els requisits open source.

En aquest disseny, un altre avantatge: la possibilitat d'afegir i llevar components traient únicament un parell de cargols. Això facilita la instal·lació d'elements a la placa base, com ara un dispositiu semiconductor FPGA, dues targetes de xarxa Ethernet, un port USB OTG o un connector d'alta velocitat per l'FPGA esmentat.

El resultat: la placa base es comporta de manera correcta segons els seus responsables i la pantalla integrada és una LED de 13 polzades amb una resolució fantàstica de 2.560 x 1.700 píxels. La carcassa s'ha elaborat amb aliatges d'alumini i una coberta de pell i, a l'interior, hi ha panells 3D impresos amb una impressora 3D Form 1.

CAMPANYES

SOBAQUEMBER, la resposta feminista a Movember

Cansades que les representacions masculines hegemòniques tinguin tota representació del cos, inclosa la representació del *nice guy*, el masculisme *amable*, enguany algunes feministes han llençat la iniciativa #SOBA-

QUEMBER. En paraules de @lena.prado: "#Sobaquember consisteix en subir una foto de tu sobaco peludo en enero para reivindicar que te da la gana de hacerlo. Una causa muy justa".

TUIT ROSA

Comptes per seguir de primera mà el que esta passant a Gamonal, Burgos:

@gamoenfirecido @BarrioDeGamonal
@Walaandia o @GamonalenLucha2

HTS: #Gamonal #GamonalResiste #BurgosArde
#BulevarNo #efectoGamonal

WEBS

Porno per gats. La millor definició que hem sentit d'Internet, via @ozeiyo: "INTERNET: come for the porn, stay for the kittens". És a dir, la xarxa és, bàsicament, porno i fotos de gatets. Per això, us presentem la web que ho té tot: porno fet per gats i pensat per a gats:

<http://barelyferal.tumblr.com/>

EPIC TROLL

Kim Jong Un respon a Esperanza Aguirre

Kim Jong-un
@norcorean0

.@EsperanzaAguirre ¿Te digo yo acaso a qué amigo le tienes que dar la concesión de los hospitales que privatizas? Un poco de respeto, loca.

11:42 PM · 06 ene 14

2.133 RETWEETS · 1.224 FAVORITOS

L'ANY ARRENCA AMB FORÇA AMB PROPOSTES DE CURSOS I SEMINARIS

BARCELONA

SEMINARI SOBRE L'ORIENT MITJÀ. HISTÒRIA, DINÀMIQUES, PROCESSOS I ELEMENTS PER A L'ANÀLISI

Calendari: DJ 23/01 Després de la caiguda del califata Otomà, sorgiment dels nous estats-nació al Masræk i l'antiga Mesopotàmia, amb Gabriela Serra. DJ 6/02 Egipte, entre els militars i els Germans Musulmans, la fi de la revolució? Amb Marc Almodóvar. DJ 20/02 El laberint sirí, una revolució en marxa, amb Txell Bragulat. DJ 6/03 Palestina segregada: una nació clandestina al bell mig del Masræk, amb Ferran Izquierdo. DJ 20/03 L'eclosió del sionisme. Una llar nacional per un poble sense llar? Amb Josep Maria Navarro. DJ 3/04 Iran/Iraq: els gegants d'una regió en recomposició, amb Alfonso Carlos Bolado. Curs gratuït, inscripció obligatòria a: lllibertaria@gmail.com
Horari: de 19:30h a 21h
Lloc: La Llibertària
(Carrer Torrent de l'Olla, 72 Vila de Gràcia).
Org: Universitat Popular Autogestionada de Catalunya (UPAC) - La Llibertària Espai Cultural

CURS PER ENTENDRE EL CAPITALISME

Presentació d'una visió rigorosa i crítica dels aspectes més rellevants del capitalisme actual. Anàlisi de l'evolució del capitalisme i les conseqüències que té pel conjunt de la societat. Debat al voltant de les alternatives plantejades des dels moviments socials. Calendari: DJ 16/01 La societat on vivim: una sessió panoràmica. DJ 23/01 L'estructura fonamental d'exploració. DJ 30/01 El sistema productiu. DJ 6/02 El paper i la natura de l'Estat. La intervenció pública. DJ 13/02 El context de la crisi actual. DJ 20/02 Els límits del capitalisme. DJ 27/02 Cercant alternatives...
Hora d'inici: 19:30h.
Lloc: Ecoconcern C. Mare de Déu del Pilar, 15, pral.
Més info: seminaritaifa@seminaritaifa.org
Org: Seminari Taifa.

DJ16^{/01}

BARCELONA

Presentació del llibre La infàmia de Chicago. El origen del 1º de mayo.
19:30h Locals de la FELLA. C. Joaquín Costa, 34. Presentació a càrrec de F. Fernández i D. Juan. Org: Fundació d'Estudis Llibertaris i Anarcosindicalistes

TERRASSA

Lleonard i la Castellana
20h Nova Jazz Cava. Ptge. Tete Montoliu, 24. Adaptació escènica del capítol "La Castellana" de la novel·la de Terenci Moix *El sexe dels àngels*.

DV17^{/01}

CARDEDEU

**Inici del cicle Tastautors:
Roig i Feliu Ventura**
22h Sala Sarau. Av. Rei En Jaume, 116
Org: AC Esquellot
Més info: www.tastautors.cat

GANDIA

**Inauguració de l'exposició
La llengua com a alliberament:
l'Esperanto**
12h Escola Oficial d'Idiomes
C. Jaume II, 8

**Xerrada i debat: Actualització del
pensament llibertari: l'autogestió
com a resposta al sistema**
19h Edifici de Foment. C. Sant Francesc de Borja, 56. Ambdós actes en el marc de les Jornades Llibertàries. Org: CGT PV

DS18^{/01}

BARBERÀ DEL VALLÈS

Independència per canviar-ho tot
18h Ateneu de Barberà. C. St. Pere, 4.
Org: EAB. Més info: http://eab-barbera-delvalles.blogspot.com/es/

BARCELONA

**Nit Funk pel 23è aniversari
de Ràdio ContraBanda**
21:30h Espai Jove Les Basses. C. Teide, 20. Més info: www.contrabanda.org

LA SEU D'URGELL

Xerrada: Dona i vida rural
19h Centre cívic El Passeig
Org: Endavant Alt Urgell

SANT CELONI

Xerrada: Un habitatge per a tothom
19h La Clau. C. Alguersuari, 16. Amb la participació de Carme Trilla, Juli Ponce i Guillem Fernández. Org: CUP VO-BM i PAH Baix Montseny.

TERRASSA

Aigua i gestió. Què passa amb l'aigua a Terrassa?
18h Taula rodona internacional amb participants del projecte. La governabilitat de la producció col·laborativa en l'entorn digital. Els desafiaments legals al voltant de la producció col·laborativa. El valor en les economies de col·laboració. Tecnologies descentralitzades per donar suport als *digital commons*; 19:30 h Debat. Comentaristes: Joan Subirats, Albert Cañigueral, Javier Creus, Núria Alabao, Enric Senabre, Ignasi Capdevila, Chris Pinchen, Karthik Jayaraman, Juan Pavón, Amical Viquepidea. 21h Píscolabis i espai de *networking* entre les comunitats locals P2P. S'hi presentarà el directori i el mapa de producció procomú. Més info: http://igopnet.cc/ca/p2pvalue-barcelona/

DC22^{/01}

BARCELONA

**Presentació del projecte P2PValue:
Producció col·laborativa en xarxa**
Programa: 18h Taula rodona internacional amb participants del projecte. La governabilitat de la producció col·laborativa en l'entorn digital. Els desafiaments legals al voltant de la producció col·laborativa. El valor en les economies de col·laboració. Tecnologies descentralitzades per donar suport als *digital commons*; 19:30 h Debat. Comentaristes: Joan Subirats, Albert Cañigueral, Javier Creus, Núria Alabao, Enric Senabre, Ignasi Capdevila, Chris Pinchen, Karthik Jayaraman, Juan Pavón, Amical Viquepidea. 21h Píscolabis i espai de *networking* entre les comunitats locals P2P. S'hi presentarà el directori i el mapa de producció procomú. Més info: http://igopnet.cc/ca/p2pvalue-barcelona/

Estrena del documental

Economia Col·lectiva.
L'última revolució d'Europa
19h CCCB. C. Montalegre, 5
Dirigit per Eulàlia Comas, aprofundeix en les col·lectivitzacions industrials i de serveis que van tenir lloc a Catalunya entre 1936 i 1939. Més info: http://economycollectiva.com

FREQUÈNCIES LLIURES

Ràdio Bronka 104.5FM Àrea metropolitana de Barcelona www.radiobronka.info
Contrabanda 91.4FM Àrea metropolitana de Barcelona www.contrabanda.org
Ràdio Línea IV 103.9FM Barcelona www.radiolinea4.net | **Ràdio Pica (només web) Barcelona** www.radiopica.net | **Ràdio RSK 107.1FM Nou Barris (Barcelona)** www.radiorsk.info | **Ràdio Trama 91.41FM Sabadell** www.radiotrama.net | **Ràdio Kaos (només web) Terrassa** www.radiokaos.cat | **Postscriptum Radio (només per internet) Terrassa** www.postscriptumradio.org | **Ràdio Pinsania 90.6FM Berguedà** www.radiopinsania.wordpress.com | **Ràdio 90 101.4FM Olot** www.r90.org | **Ràdio Klara 104.4FM València** www.radioklara.org | **Ràdio Maiva 105FM València** www.radiomaiva.wordpress.com | **Ràdio Aktiva 107.6FM Alcoi** www.radiokaaktivam.blogspot.com | **Ràdio Mistelera 101.4FM Dénia - La Xara** www.lamistelera.org | **Ràdio Bala 106.4FM Manresa** http://radiobalamanresa.wordpress.com

Coettv Nou Barris (Barcelona) coettv@gmail.com | **Sants TV** http://sants.tv
Gramenettv Gramenet del Besòs www.tvgramenet.org

Selecció d'alguns programes de LaTele. Podeu consultar la graella sencera o veure tots els vídeos a **www.latele.cat**. Emetem des de la plaça d'Espanya fins a Sant Pol de Mar al **CANAL 37 DE LA TDT**. Resintonitza la teva tele per trobar-nos!
CADA NIT A PARTIR DE LES 20H30 NOUS PROGRAMES!

dilluns: 20:30h. Notícies 1
dimarts: 20:30h. Iv Animalista
dimecres: 20:30h. Contra-Infos

dijous: 22h. Y tu qué miras gilipollas?
El programa de punk de LaTele
divendres: 21h. Programa de falguaa

dissabte: 22h. Cineclub 1
diumenge: 21h. La Xerrada

EL TEMPS

DIJOUS 16

Un front creuarà d'oest a est durant el matí i migdia. Ruixats i ambient força fred. Clarianes al final de la jornada.

DIVENDRES 17

Ullades de sol barrejades amb estones de núvols. A mitjanit començarà a ploure per Ponent, interior del País Valencià i Pirineu.

DISSABTE 18

Ruixats, tempestes, més fred i vents reforçats de llevant i xaloc. La neu apareixerà per sobre dels 1000 metres.

DIUMENGE 19

Pluges moderades, més intenses a les comarques de Girona, Barcelona i Tarragona. Més fred i neu baixant als 800m.

DILLUNS 20

Les pluges es poden fer persistents a Girona, Barcelona, Rosselló i Balears. La neu pot baixar fins els 700 metres.

DIMARTS 21

La borrasca perdrà força i s'obriran clarianes a Catalunya. Pluges i vent a les illes, amb neu a la serra de Tramuntana.

/ JORDAN LAFON

«Si s'acaba la xarxa associativa, qui mantindrà la pau als barris?»

Mar Carrera

@carrera_mar

Quin va ser el revulsiu de la Marxa per la igualtat i contra el racisme de 1983?

Saadane Chahitelma (SC): Als anys 80, a les barriades franceses, hi moria gent simplement pel fet de tenir un color de pell diferent. Vaig comptar fins a 24 crims racistes en dos anys (1981-83). També van començar les *émeutes* o avalots al carrer. La marxa va ser impulsada per dos capellans com a resposta a la mort de Toumi Djaïda, un noi d'un suburbi de Lió, a mans de la policia. De Marsella, en van sortir 32 persones... i es va recórrer França fins a arribar a París, on ja érem prop de 100.000.

Què reclamàveu?

SC: Que la justícia fes la seva feina en relació als crims racistes. Ja n'hi havia prou que els policies jutjats per haver matat joves sortissin del tribunal sense condemnes. També hi havia aspectes de l'educació; volíem que tots els infants hi tinguessin accés.

Vau aconseguir alguna cosa?

SC: Res no va canviar, motiu pel qual vam decidir fer una nova marxa l'any següent, aquest cop, en ciclomotor. Però ens vam adonar que ens volien manipular. Hi havia un partit polític al darrere. És quan es crea SOS Racisme França, el 1985.

Això us va fer mal?

SC: Alguna gent va creure que s'havia d'entrar en política, però nosaltres vam decidir tornar als barris. Més tard, la Federació nacional de Maison des Pôtes, una entitat més a l'esquerra i lligada a SOS Racisme però en desacord amb alguns aspectes de l'associació, va recuperar la marxa.

Quins problemes heu detectat a la marxa de 2013?

Slimane Tirera (ST): Els problemes respecte al dret de vot de les persones immigrades són greus. L'índex d'atur entre els joves continua essent molt elevat i les empreses discriminen a les persones negres quan seleccionen el personal per fer pràctiques laborals. Per aquest motiu, les nostres propostes s'orienten a resoldre aquests i altres déficits socials i econòmics.

“Les retallades de subvencions han deixat les entitats molt tocades i això és preocupant”

Com ho viuen les entitats, hi poden fer front?

ST: Les retallades de subvencions les han deixades molt tocades i això és preocupant. Durant la gira, les entitats ens han demanat que transmetéssim als mitjans que se senten abandonades: si s'acaba la xarxa associativa, qui mantindrà la pau als barris?

Quin discurs plantegen les entitats?

ST: Les entitats critiquen molt els polítics locals. En algunes localitats del sud de França, per exemple, no volen aplicar propostes sobre els pisos socials (HLM) si no hi ha lleis a escala estatal... i això no és bo.

SC: La política és així, no volen posar-se l'electorat en contra. Per exemple, si demà un negre o un àrab sollicita accedir a l'habitatge social de París, el veïnat el qüestionarà i farà recollides de firmes per impedir-ho. Fins i tot l'expresident Sarkozy va mantenir, sobre els ajuts a les migrants, un discurs racista pur i dur.

Quin altre punt feble té el moviment de solidaritat?

ST: Sobretot, el fet que cada barri miri pel seu territori. Aquest any, hi ha hagut tres marxes diferents i els col·lectius participants fan les propostes que volen, encara que no s'hagin donat a conèixer. En canvi, l'any 1983, hi havia una dinàmica de treball més unitària i bonica.

La manca d'unitat és el problema principal?

ST: Sí; i això m'entristeix. Hi ha gent que només utilitza l'estructura per aconseguir posicions polítiques o feina. A la federació de Maison des Pôtes, volem posar-hi remei.

SC: L'any 1983, tots estàvem units pel mateix combat i ningú no reivindicava l'autoria de les seves aportacions. Ara, en canvi, les associacions es fan la competència entre elles. ♦

Saadane Chahitelma i Slimane Tirera

Militants antiracistes francesos

Escollir les 'banlieues' o els suburbis francesos és comprovar la discriminació que pateix una part important de la població. Saadane Chahitelma és una de les 100.000 persones que, el 1983, van recórrer el trajecte que separa Marsella de París a peu, durant la Marxa per la igualtat i contra el racisme. La idea era recollir les reivindicacions d'aquests barris i reclamar que s'atuessin els crims racistes, a partir d'una iniciativa no violenta que recordava els moviments de Mahatma Gandhi o Martin Luther King. Després de dues edicions -i una crisi sorgida arran de la creació de SOS Racisme França-, part de la gent implicada en la marxa va canviar. Trenta anys més tard, la Federació nacional de Maison des Pôtes l'ha recuperada, ara en vehicle. Slimane Tirera, llicenciat en Dret i Ciències Polítiques i actual coordinador d'aquesta plataforma, hi ha participat tres anys, la darrera, del 7 d'octubre al 7 de desembre passats. “He descobert la diversitat de la població francesa”, diu Tirera, nascut a Seine-Saint-Denis, un dels departaments més pobres de França. A la marxa de 2013, s'han recollit problemàtiques similars a les de 1983 i altres com les retallades de subvencions a les entitats i el compromís baix de les representants locals.